

سال شمار کنش رسانه‌ای حوزه علمیه قم و حوزویان در سده اخیر

سید محمدحسین حسینی هرندی^۱

مقدمه

گذشت یک صد سال از بازتأسیس حوزه علمیه قم، فرصتی مناسب است تا یکی از ابعاد و آثار رشد و نوج این رهاورد دینی و دستاورد علمی و برکات این حوزه مقدسه مد نظر قرار گیرد. در واقع آنچه در این نوشتار مد نظرست، کنش و واکنش‌هایی است که از سوی حوزویان نسبت به رسانه - و در این مجموعه، مشخصاً مطبوعات دینی - بروز و ظهور یافته است.

مطبوعات اسلامی در کشور ایران بیش از یک قرن سابقه دارد. گرچه تبلیغات سنتی به شکل‌های مختلف در جوامع اسلامی سابقه‌ای بس طولانی دارد، ولی استفاده از رسانه‌ای به نام «مطبوعه» به عنوان ابزاری برای تبلیغ آموزه‌های دینی بسیار دیر اتفاق افتاد؛ اما همین مقدار بسیار ثمربخش و پربار بود. پیداست که منظور ما از دین، آن هم در قلمرو حکومت اسلامی ایران، دین متعالی و مترقی اسلام ناب محمدی است، و هر نشریه‌ای که به هر یک از موضوعات دین پرداخته و در جهت گسترش آن فعالیت نماید مطبوعه دینی است. بی‌تردید نشریات در فاصله دهه‌های منتهی به انقلاب مشروطه، بزرگ‌ترین تحول فرهنگی، اجتماعی و سیاسی را در ایران رقم زده‌اند. در این میان برخی مجلات رویکرد دینی و اجتماعی داشته‌اند و در صدد رفع شبهات یا پاسخ به سؤالات دینی جامعه برآمده‌اند.

به گفته محمود حکیمی: «در خصوص مطبوعات دینی هم باید گفت که اولین نشریه‌ای که با عنوان نشریه دینی منتشر می‌شد، نشریه فرهنگ بود که تا زمان مرگ ناصرالدین شاه در اصفهان توسط ظل‌السلطان پسر ناصرالدین شاه

۱. پژوهشگر اداره کل پژوهش‌های اسلامی رسانه.

Smhh.harandi@gmail.com

منتشر گردید و البته در ظاهر نشریه دینی بود و بیشتر مطالب آن در مدح و تعریف و تمجید از شخص ظل‌السلطان بود.» (ایسنا، ۲۲ مرداد ۱۳۹۰، کد خبر: ۹۰۰۵-۱۴۴۴۷)

به ظن برخی «سید جمال‌الدین اسدآبادی»، اولین شخصیتی بود که در مقاله‌ای به نام «فوائد جریده» هشدار داد که اهل علم باید در عرصه مطبوعات وارد شوند. از آن پس بود که اندیشمندان اسلامی فعالیت مطبوعاتی خود را در حوزه دین آغاز نمودند. (حبیب‌اللهی، ۱۳۸۴: ش ۱۰، ۳۶)

آنچه در اینجا لازم است به آن اشاره شود این است که با مطالعه تاریخ مطبوعات دینی در ایران این نتیجه به دست می‌آید که ماهیت نشریات دینی، مبارزه با الحاد و به نوعی پاسخگویی به شبهات زمانه بوده است. به همین جهت، همواره تحت فشار قدرت‌های حاکم به حیات خود ادامه می‌داده است؛ چنان که تا قبل از پیروزی انقلاب اسلامی ایران رشد و توسعه مطبوعات دینی به‌کندی صورت گرفته و در برهه‌ای از تاریخ با چالش جدی مواجه گردیده است. البته مطبوعات دینی قبل از انقلاب باید با شرایط زمان خودش سنجیده شود و قیاس آنها با مطبوعات دینی پس از انقلاب به خاطر شرایط سیاسی و اجتماعی خاص آن دوران قیاسی مع‌الفارق است. با توجه به اوضاع و احوال سیاسی، برای مطبوعات دینی آن دوره، حتی با در نظر گرفتن حجم کم مطالب باید نقشی تخصصی و تأثیرگذار قائل شد و این در حالی است که پس از انقلاب و به‌ویژه در سال‌های ابتدایی انقلاب، اکثریت مطالب مندرج در مطبوعات و نشریات، دینی بود.

بعد از انقلاب، نشریات متعددی تولد یافتند و هر یک پرچمی برافراشته، کسانی را زیر آن گرد آوردند و سعی کردند تا ناگفته‌های خود را بر همه عیان کنند. این که ماهیت گفته‌ها و نوشته‌های آنها چیست و آیا به صواب یا خطا نوشته و می‌نویسند، مجال بررسی آن در این نوشتار نیست.

در این میانه، مطبوعات دینی رسالتی ویژه و سهمی متفاوت از دیگران دارند. بررسی عوامل عروج و افول آنان و نقش متولیان دین و فرهنگ، اعم از مردم و دولتمردان، در بقاء و فنای آنها، موضوع مهمی است که در جای خود باید به آن پرداخته شود.

نوشتار حاضر در واقع نگاهی است نه‌چندان جامع و مانع به کنش حوزه و حوزه‌نشینان در حوضه رسانه در سده اخیر که در قالب سال‌شمار ارائه شده است. بدیهی است همان‌طور که اشاره شد، این سال‌شمار از یک‌سو نمی‌تواند جامع تمامی وقایع رسانه‌ای حوزویان باشد؛ به‌ویژه آن که انقلاب اسلامی گستره این نقش را به‌شدت گسترده کرد و از سوی دیگر نمی‌تواند مانع از نواقص بدیهی در احصا و تکمیل آن عمل و کنش باشد.

بنابراین و به سخنی کامل‌تر این نوشتار گام نخست در ارائه سال‌شماری جامع از فعالیت‌های گسترده اهالی قلم به دست حوزه و ورود آنها به عرصه رسانه‌های مکتوب است.

سال شمار نقش حوزه در رسانه

۱۳۰۱: تأسیس حوزه علمیه قم توسط آیت‌الله «حاج شیخ عبدالکریم حائری یزدی» (۳ فروردین ۱۳۰۱) و خبر روزنامه ایران شماره ۱۱۰۵ مورخ (۱۳۰۱/۱/۹) مبنی بر ورود (حاج شیخ عبدالکریم مجتهد یزدی که در عراق (اراک) اقامت داشت، برای زیارت حضرت معصومه (س) به قم و استقبال شایان از ایشان.

۱۳۰۳: انتشار روزنامه «اتحاد اسلام» توسط شیخ حسین لنگرانی

۱۳۰۴: صدور حکم آیت‌الله سید ابوالحسن اصفهانی مبنی بر اختصاص وجوه شرعیه برای انتشار نشریه الاسلام (پیوست ۱).

۱۳۰۷: صدور حکم آیت‌الله شیخ عبدالکرم حائری یزدی مبنی بر کمک (عموم مسلمین) به نشریه الاسلام به مدیریت محسن فقیه شیرازی.

۱۳۱۳: انتشار نشریه «همایون» با صاحب‌امتیازی علی‌اکبر حکمی‌زاده. و چاپ مقاله «روحانیت در ایران» در شماره دوم مجله نامه ماهانه همایون (پیوست ۲).

۱۳۱۴: انتشار نشریه «استوار» با صاحب‌امتیازی ابوالفضل طهماسبی با نویسندگانی از فضلالی حوزه علمیه قم.

۱۳۱۵: اقتراح در باره روحانیت در روزنامه استوار (پیوست ۳).

۱۳۲۰: آغاز اولین برنامه مذهبی در رادیو تهران و آغاز حضور روحانیت در رسانه مدرن (پیوست ۴).

۱۳۲۳: آغاز انتشار نشریه «آئین اسلام» (پیوست ۵).

۱۳۲۴: آغاز انتشار نشریه «پرچم اسلام» با مدیریت سید عبدالکریم فقیه شیرازی (پیوست ۶).

۱۳۲۵: انتشار سالنامه‌های اسلامی با عنوان «دین و دانش» و «نوردانش».

• انتشار نشریه «دنیای اسلام» به صاحب‌امتیازی و سردبیری سید محمدعلی تقوی.

۱۳۲۶: انتشار نامه‌های عالمان دینی، اهالی قم و ... به مقامات مسئول برای رفع توقیف نشریه «دنیای اسلام».

• چاپ گزارشی تفصیلی با عنوان «تاریخ تأسیس آخرین حوزه علمیه قم» در نشریه «آئین اسلام» سال ۴، ش ۷ (خرداد ماه).

۱۳۲۸: انتشار نشریه «مسلمین» توسط حاج مهدی سراج (پیوست ۷).

۱۳۲۹: انتشار شرح حال و زندگانی بزرگترین مرجع تقلید و مفتی اعظم شیعیان، حضرت آیت‌الله حاجی آقا حسین بروجردی طباطبائی در ذیل عنوان «رجال اسلام» در نشریه «ندای حق» به قلم آقای حسین عمادزاده (۲۳ شهریور).

۱۳۳۱: انتشار نشریه مجموعه «حکمت» با صاحب‌امتیازی سیدفخرالدین برقی (پیوست ۸).

- مصاحبه آیت‌الله خمینی با مخبر مجله «ترقی» (پیوست ۹).
- چاپ اولین مقاله استاد مرتضی مطهری تحت عنوان «محیط مساعد» در مجله «مجموعه حکمت».
- پیام آیت‌الله بروجردی به «اعلاحضرت همایونی» و «جناب آقای نخست وزیر» در باب لزوم وحدت نظر، اتحاد و اتفاق. (اطلاعات ۱۳/۱۲/۱۳۳۱)

۱۳۳۲: پیام آیت‌الله بروجردی و مشاهیر حوزه در باب کودتای ۲۸ مرداد (پیوست ۱۰).

۱۳۳۳: گزارش روزنامه اطلاعات از فتوای حضرت آیت‌الله بروجردی در مورد اختلاف افق ایران و حجاز (پیوست ۱۱).

- چاپ گزارشی تفصیلی با عنوان «هفتاد و دو روز در قم» [پیرامون اوضاع اجتماعی و دینی قم و عملکرد حوزه علمیه] به قلم حاج مهدی سراج انصاری در نشریه «آئین اسلام» (ش ۳۳۶).

۱۳۳۵: توقیف مجله «مسلمین».

۱۳۳۷: آغاز انتشار نشریه مکتب اسلام با صاحب‌امتیازی ناصر مکارم شیرازی (پیوست ۱۲).

۱۳۴۰: مصاحبه آیت‌الله خمینی در مورد وضعیت حوزه علمیه قم پس از رحلت آیت‌الله بروجردی با روزنامه کیهان (پیوست ۱۳).

- درگذشت مهدی سراج انصاری مدیر مجله مسلمین و از بنیادگذاران شرکت سهامی مطبوعات دینی (پیوست ۱۴).

- درخواست امتیاز مجله‌ای با عنوان «درس‌هایی از مکتب اسلام» توسط آیت‌الله مکارم شیرازی.

۱۳۴۲: آغاز انتشار نشریات مخفی «بعثت» و «انتقام» (پیوست ۱۵).

۱۳۴۳: تأسیس مؤسسه در راه حق؛ ناشر جزوات اعتقادی (پیوست ۱۶).

۱۳۴۴: بنیان‌گذاری کتابخانه آیت‌الله مرعشی نجفی؛ ناشر کتب و مجله «شهاب» (پیوست ۱۷).

- تأسیس مؤسسه دارالتبلیغ اسلامی؛ ناشر مطبوعات دینی (پیوست ۱۸).
- انتشار آخرین شماره نشریه «بعثت» پس از چهارده شماره.

۱۳۴۵: انتشار نشریه فصلنامه علمی دینی در راه حق، وابسته به مؤسسه در راه حق.

- انتشار مقاله استاد مطهری در مجله «زن روز» (پیوست ۱۹).

۱۳۴۸: انتشار سالنامه دارالتبلیغ اسلامی با عنوان «سیمای اسلام».

۱۳۵۰: انتشار نشریه «پیام شادی»، وابسته به مؤسسه دارالتبلیغ و سردبیری هادی خسروشاهی (پیوست ۲۰).

۱۳۵۲: مصاحبه آقای شیخ مرتضی مطهری در سال ۱۳۵۲ با نشریه «فرصت در غروب» (پیوست ۲۱).

۱۳۵۳: نامه امام خمینی به آقای سید حمید روحانی (درج برخی مسائل در ماهنامه ۱۵ خرداد).

- تأسیس دفتر نشر فرهنگ اسلامی؛ توسط چند نفر از اهالی حوزه (پیوست ۲۲)

۱۳۵۴: تأسیس مرکز نقد و بررسی مطبوعات حوزه علمیه قم.

- انتشار نشریه «درس عقائد و مذاهب» از طرف مدرسه الامام امیرالمؤمنین (ع) توسط آقای مکارم

شیرازی.

۱۳۵۷: چاپ تصویر امام خمینی در روزنامه های رسمی کشور (پیوست ۲۳).

- بیش از ۱۲۰ مصاحبه امام خمینی در فرانسه با خبرنگاران مطبوعات و رادیو و تلویزیون های اروپائی و

امریکائی و نیز بیانات در جمع روزنامه نگاران و هم چنین چند نامه در ارتباط با مسائل مطبوعات و کتاب.

- بازگشت پیروزمندانه «امام خمینی» به میهن اسلامی پس از سال ها تبعید و تیر روزنامه اطلاعات مورخ

۱۳/۱۱/۵۷ با عنوان «امام آمد» با درشت ترین فونت.

۱۳۵۸: انجام حدود سی پیام رادیو تلویزیونی و سخنرانی در تجمعات اهالی رسانه و مصاحبه با رسانه های خارجی و

صدور احکام در زمینه رسانه ها توسط امام خمینی.

- تأسیس دفتر انتشارات اسلامی، وابسته به جامعه مدرسین حوزه علمیه قم (پیوست ۲۴).

- انتشار مجله «کودک مسلمان» با عنوان «اولین نشریه انقلاب اسلامی برای کودکان» به صاحب امتیازی و

سردبیری احمد فرزانه.

- انتشار ماهنامه «بررسی مطبوعات» با هدف «نقد و بررسی مطبوعات» از سوی مرکزی با همین نام در «مدرسه

آیت الله العظمی گلپایگانی».

۱۳۵۹: درگذشت «حسین علی راشد» دانشمند و سخنور رادیوی مذهبی معاصر (۱۳۵۹) (پیوست ۲۵).

- انجام حدود ۱۵ پیام رادیو تلویزیونی و سخنرانی و صدور حکم انتصاب برای اصحاب رسانه توسط امام خمینی.
 - انتشار نشریه «اندیشه های نو در علوم اسلامی» به صاحب امتیازی سید مصطفی محقق داماد.
 - بنیان گذاری مؤسسه تحقیقاتی و تعلیماتی امام صادق (ع) توسط آیت الله شیخ جعفر سبحانی.
- ۱۳۶۰: انجام چندین سخنرانی و پیام رادیو تلویزیونی برای اصحاب رسانه توسط امام خمینی.
- انتشار مجله ماهنامه «پاسدار اسلام» توسط دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علمیه قم.
 - انتشار مجله دوماهنامه «با معارف اسلامی آشنا شویم» توسط دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علمیه قم.
 - آغاز به کار رسمی مرکز انتشارات دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علمیه قم در محل دارالتبلیغ اسلامی.
 - بیانات امام خمینی خطاب به مسئولان مؤسسه کیهان (عمل بر اساس ضابطه و قانون) و (انجام شش پیام رادیو تلویزیونی و سخنرانی برای اصحاب رسانه توسط امام خمینی).
 - تأسیس مرکز فرهنگی هنری دفتر تبلیغات اسلامی (پیوست ۲۶).
- ۱۳۶۲: آغاز انتشار مجله دوماهنامه «حوزه» توسط دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علمیه قم (پیوست ۲۷).
- انتشار نشریه «نور علم» به صاحب امتیازی جامعه مدرسین حوزه علمیه قم.
 - انتشار نشریه فصلنامه عربی «الفجر» در حوزه علمیه قم.
 - پی ریزی «مرکز مطالعات و تحقیقات اسلامی» با فعالیت های پژوهشی و انتشار نشریات.
 - سخنرانی امام خمینی در جمع مسئولان مؤسسه اطلاعات (رسالت مطبوعات) و نیز انجام چندین پیام رادیو تلویزیونی و سخنرانی و صدور حکم انتصاب برای اصحاب رسانه توسط امام خمینی.
- ۱۳۶۳: حکم امام خمینی به آقای یوسف صانعی (واگذاری اداره دارالتبلیغ اسلامی به دفتر تبلیغات قم).
- ۱۳۶۴: سخنرانی امام خمینی در جمع مدیرعامل صدا و سیما و مسئولان روزنامه ها (انتقاد از برنامه های خبری و نحوه چاپ اخبار).
- آغاز انتشار روزنامه «رسالت» به عنوان ارگان غیررسمی جامعه مدرسین حوزه علمیه قم (پیوست ۲۸).
- ۱۳۶۵: انتشار نشریه فصلنامه اجتماعی-دینی «صدای عدالت» به صاحب امتیازی هاشم هاشم زاده در حوزه علمیه قم.
- ۱۳۶۷: نامه امام خمینی به آقای احمد آذری قمی در ۶۷/۶/۲۸ پیرامون روزنامه رسالت و جامعه مدرسین.
- آغاز به کار رسمی دانشگاه «مفید» با مسئولیت آیت الله موسوی اردبیلی و انتشار آن از جمله مجله نامه مفید.

- ۱۳۶۸: انتشار نشریه ماهانه «سلام بچه ها» به صاحب امتیازی دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علمیه قم.
- ۱۳۶۹: انتشار نشریه دوماهانه «آینه پژوهش» به صاحب امتیازی دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علمیه قم.
- ۱۳۷۰: انتشار نشریه فصلنامه «با معارف اسلامی آشنا شویم» به صاحب امتیازی دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علمیه قم.
- انتشار نشریه ماهانه «پیام زن» به صاحب امتیازی دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علمیه قم.
 - انتشار نشریه فصلنامه «تاریخ و فرهنگ معاصر» به صاحب امتیازی سید هادی خسروشاهی (۲۴ شماره و ۳ ویژه نامه).
 - انتشار نشریه فصلنامه «معرفت» به صاحب امتیازی آیت الله مصباح یزدی در مؤسسه امام خمینی.
 - انتشار نشریه فصلنامه «کلام اسلامی» به صاحب امتیازی آیت الله شیخ جعفر سبحانی.
 - انتشار نشریه فصلنامه «علوم سیاسی» به صاحب امتیازی مؤسسه آموزش عالی باقرالعلوم (ع).
 - انتشار نشریه فصلنامه «حوزه» شماره ۴۳ و ۴۴ (فروردین تا تیرماه ۱۳۷۰) با عنوان سی امین سالگرد رحلت آیت الله بروجردی.
- ۱۳۷۱: انتشار نشریه فصلنامه «نامه مفید» به صاحب امتیازی آیت الله موسوی اردبیلی.
- انتشار اولین شماره نشریه فصلنامه «معرفت» به صاحب امتیازی مؤسسه آموزشی پژوهشی امام خمینی تابستان ۱۳۷۱.
- ۱۳۷۲: انتشار نشریه ماهانه «پوپک» به صاحب امتیازی دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علمیه قم.
- انتشار نشریه فصلنامه «پیام حوزه» به صاحب امتیازی شورای عالی حوزه علمیه قم.
 - انتشار نشریه فصلنامه «کلام اسلامی» به صاحب امتیازی آیت الله جعفر سبحانی.
- ۱۳۷۳: انتشار نشریه فصلنامه «حوزه و دانشگاه» به صاحب امتیازی پژوهشکده حوزه و دانشگاه.
- انتشار نشریه فصلنامه «فقه؛ کاوشی نو در فقه اسلامی» به صاحب امتیازی دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علمیه قم.
 - انتشار نشریه فصلنامه قرآنی «بینات» به صاحب امتیازی مؤسسه معارف اسلامی امام رضا (ع).
 - انتشار نشریه «فیضیه» با مسئولیت آقای محمد دادستان، به عنوان روزنامه درسی حوزه؛ آموزشی - پژوهشی.
- ۱۳۷۴: تأسیس اولین مرکز اطلاع رسانی «اتاق خبر و میز مطبوعات» در مدرسه عالی دارالشفاء.
- انتشار نشریه ماهانه «نامه شهیدین» به صاحب امتیازی مدرسه علمیه شهیدین.

- انتشار نشریه فصلنامه «نقد و نظر» به صاحب امتیازی دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علمیه قم.
 - انتشار نشریه ماهنامه «نگاه حوزه» [ضمیمه مجله حوزه] به صاحب امتیازی دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علمیه قم.
 - انتشار نشریه «میراث شهاب» از انتشارات کتابخانه آیت الله العظمی مرعشی نجفی.
 - انتشار نشریه فصلنامه قرآنی «پژوهش های قرآنی» به صاحب امتیازی دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علمیه قم.
 - انتشار نشریه فصلنامه «فقه اهل بیت (ع)» به صاحب امتیازی آیت الله سید محمود هاشمی شاهرودی.
 - تأسیس مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی (پیوست ۲۹).
- ۱۳۷۶: انتشار نشریه دوماهانه «دیدار آشنا» به صاحب امتیازی مؤسسه آموزشی - پژوهشی امام خمینی.
- انتشار نشریه دوماهانه قرآنی «بشارت» به صاحب امتیازی مؤسسه معارف اسلامی امام رضا (ع).
- ۱۳۷۷: رحلت محقق نامی علوم اسلامی، آیت الله سید ضیاء الدین علامه فانی (اصفهانی)؛ صاحب امتیاز نشریه دینی (ندای دین) (۱۳۷۷).
- درگذشت آیت الله «احمد آذری قمی» بنیان گذار روزنامه رسالت (۱۳۷۷).
 - انتشار نشریه فصلنامه «میراث شهاب» به صاحب امتیازی کتابخانه آیت الله مرعشی نجفی.
 - انتشار روزنامه «انتخاب» توسط دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علمیه قم.
- ۱۳۷۸: انتشار نشریه فصلنامه «مکاتبه و اندیشه»؛ پاییز ۱۳۷۸ - شماره ۱ (ره توشه رمضان).
- تحصن گروهی از طلاب حوزه علمیه قم در اعتراض به چاپ یک کاریکاتور با عنوان «استاد تمساح» در روزنامه (آزاد) مورخ ۱۳۷۸/۱۱/۱۰.
 - دیدار سردبیران شش نشریه با دو تن از مراجع تقلید در قم.
 - انتشار نشریه ماهنامه «مبلغان» به صاحب امتیازی معاونت تبلیغ و آموزش های کاربردی مدیریت حوزه علمیه قم.
- ۱۳۷۹: تأسیس بنیاد فرهنگی حضرت مهدی موعود (عج) (پیوست ۳۰).
- انتشار هفته نامه «پگاه حوزه» توسط دفتر تبلیغات.
 - تأسیس مرکز مطالعات و پاسخ گویی به شبهات حوزه علمیه قم (پیوست ۳۱).
 - انتشار مجله پژوهش و حوزه (پیوست ۳۲).
 - انتشار نشریه فصلنامه تاریخ اسلام (دانشگاه باقر العلوم).

- ۱۳۸۰: راه‌اندازی مرکز تخصصی «امامت و مهدویت».
- طراحی سایت تخصصی اندیشه قم (پیوست ۳۳).
- ۱۳۸۱: تأسیس واحد بررسی مطبوعات مرکز مطالعات و پژوهش‌های فرهنگی حوزه علمیه قم.
- ۱۳۸۲: تأسیس پایگاه خبری رسا با شعار «ما صدای رسای حوزه‌ایم» (پیوست ۳۴).
- ۱۳۸۳: برگزاری نمایشگاه مطبوعات اسلامی در قم.
- انتشار مجله جستارهای اقتصادی (پیوست ۳۵).
 - افتتاح نرم‌افزار اینترنتی «برنامه پاسخ‌گویی به سؤالات» (پیوست ۳۶).
- ۱۳۸۴: افتتاح خبرگزاری حوزه (پیوست ۳۷)
- ۱۳۸۶: تأسیس خبرگزاری رسا.
- انتشار دوفصلنامه «مطالعات اسلام و روان‌شناسی» (پیوست ۳۸).
 - انتشار فصلنامه «خط» مرتبط با «خانه طلاب جوان قم» (پیوست ۳۹).
- ۱۳۸۷: تأسیس بنیاد فرهنگی امامت (پیوست ۴۰).
- انتشار نشریه علمی پژوهشی حکمت اسرا (پیوست ۴۱)
 - انتشار فصلنامه «فرهنگ پژوهش» نشریه دانشجویی دانشگاه باقرالعلوم علیه السلام.
 - سومین نشست هم‌اندیشی ارتباطات دینی (۲۲ دی ماه ۱۳۸۷).
- ۱۳۸۸: انتشار دوفصلنامه «اسلام و علوم اجتماعی» (پیوست ۴۲).
- ۱۳۸۹: انتشار مجله مطالعات ادبی متون اسلامی ادبیات و هنر دینی (پیوست ۴۳).
- ۱۳۹۰: ایجاد اداره کل تبلیغ نوین (پیوست ۴۴).
- انتشار نشریه علمی پژوهشی اخلاق و حیانی (پیوست ۴۵).
- ۱۳۹۱: انتشار دوفصلنامه «اسلام و مدیریت» (پیوست ۴۶).
- انتصاب حجت‌الاسلام نیکی ملکی به‌عنوان مدیرعامل خبرگزاری تقریب.
- ۱۳۹۳: خبر راه‌اندازی انجمن علمی «ارتباطات، تبلیغ و رسانه» در حوزه علمیه قم (پیوست ۴۷).

- ۱۳۹۴: انتشار نشریه دوفصلنامه «سیره پژوهی اهل بیت (ع)» (پیوست ۴۸).
- ۱۳۹۵: انتشار نشریه ماهنامه «رسائل» (پیوست ۴۹).
- انتشار اولین شماره مجله اینترنتی «انسان» توسط پایگاه بین المللی همکاری های خبری شیعه (شفقنا).
 - نشست تخصصی رسانه شناسی با تأکید بر کارکردهای رسانه ای در مؤسسه عالی امام خمینی.
- ۱۳۹۶: انتشار مجله دو فصلنامه «مطالعات فرهنگی اجتماعی» توسط انجمن علمی مطالعات اجتماعی حوزه.
- ۱۳۹۷: نشست «نقد و اندیشه، سواد رسانه ای و ارتباطات اجتماعی از منظر صاحب نظران» با موضوع «روحانیون در فضای مجازی» در مرکز روابط عمومی وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات (۱۹ دی).
- ۱۳۹۸: درگذشت آقای سید هادی خسروشاهی، پیش کسوت عرصه مطبوعات دینی (زاده ۱۳۱۷) (پیوست ۵۰).
- سامان دهی «معاونت فضای مجازی، هنر و رسانه» (پیوست ۵۱).
 - فعالیت فعالان رسانه ای حوزه قم و مقابله با تحریف (پیوست ۵۲).
- ۱۳۹۹: افتتاح سایت رسمی خبرگزاری حوزه به زبان اردو (پیوست ۵۳).
- افتتاح سرویس بانوان سایت خبرگزاری حوزه (پیوست ۵۴).
- ۱۴۰۰: انتشار فصلنامه علمی پژوهشی مطالعات تبلیغ دینی (پیوست ۵۵).
- انتشار اولین خبرنامه دوزبانه عربی-انگلیسی «اسلام و فضای مجازی» از سوی دفتر مطالعات اسلامی و ارتباطات حوزوی پژوهشگاه فضای مجازی.
 - افتتاح سایت دبیرخانه یکصدمین سال بازتأسیس حوزه علمیه قم (پیوست ۵۶).
 - انتشار ماهنامه «سفیر امین» ویژه مبلغان و مربیان دانش آموزی توسط مرکز پژوهش های تبلیغی مجتمع آموزشی پژوهشی تبلیغ (پیوست ۵۷).

پیوست

(۱) صدور حکم آیت‌الله اصفهانی مبنی بر اختصاص وجوه شرعیه برای انتشار نشریه الاسلام. «الاسلام» تنها نشریه مذهبی از زمان قاجار است که پس از دوره رضاشاه باقی ماند. شروع فعالیتش به سال ۱۳۰۲ و هدف از تأسیس آن، پاسخ‌گویی به شبهات وارده به مسائل دینی و دفاع متکلمانه از اسلام در برابر اتهامات وارده به دین و تبلیغات مخالفان اسلام بوده است. آیت‌الله سید ابوالحسن اصفهانی (متوفی ۱۳۲۵) در نامه‌ای، علاوه بر تشویق مدیر مجله به ادامه کار، اجازه «بذل مال و صرف وجوه، حتی از زکات و اوقاف و...» را صادر کرد. این نخستین نشریه‌ای بود که مورد حمایت مرجعیت دینی قرار گرفت و نخستین بار بود که یک مرجع تقلید برای حمایت از یک نشریه، حکم صادر می‌کرد. در واقع این که مرجع تقلیدی، استفاده از وجوهات زکات و سهم امام را به مجله‌ای اجازه دهد، در مطبوعات فارسی بی‌سابقه بوده است. (اسنادی از مطبوعات و احزاب دوره رضاشاه، ص ۱۳)

(۲) چاپ مقاله «روحانیت در ایران» در مجله‌نامه ماهانه همایون. مقاله شامل دو بخش است: نخست نقش مرحوم حائری در تأسیس حوزه علمیه قم و تأثیری که در ایجاد یک مجمع علمی شیعی برای نخستین بار در ایران داشته و به‌علاوه برآوردی آماری از شمار مدارس و حجرات و طلاب که جمعاً شامل هفتصد طلبه می‌شود. دیگری، شرحی از زندگانی مرحوم حائری و نقش ایشان در رسیدگی به فقرا و بیچارگان و نیز تأسیس بیمارستان سهامیه و مسائل دیگر که به‌خصوص درباره سیل قم و تلاش‌های مرحوم حائری اطلاعات دقیقی به‌دست داده است. از جمله این که رضاشاه هم ده‌هزار تومان برای حاج شیخ فرستاده تا زیر نظر ایشان برای آسیب‌دیدگان هزینه شود. در بخشی از این مقاله آمده است: ایران از دیرزمان میهن علم و دانش و محل بروز رجال دین و فلسفه بوده و از طرف دیگر مرکزیت تشیع عالم را داراست و تنها مملکتی است در دنیا که جمعیت آن را -از تشکیلات دولتی و ملی- این مذهب گرامی تشکیل می‌دهد و آنان با همه آزادی و سرفرازی به مبادی مذهبی خود قیام می‌نمایند و از نکوهش و آسیب‌های اجانب آسوده می‌باشند. پیداست که این وضعیت کاملاً نیازمند به تأسیس مجمع روحانی و جامعه علمی دینی شیعی درخور خود می‌باشد که بدین وسیله احتیاجات روحانی را تأمین نماید و انجام وظایف دینی را عهده‌دار شود؛ گرچه هیچ‌گاه از جمعیت دینی کوچک و بزرگ در بیش‌تر از شهرهای ایران خالی نبوده

لیکن هیچ‌کدام جنبه عمومی نداشته‌اند و همواره این نقیصه به واسطه سختی مسافرت به خارج برای انجام این مقصد وجود داشته است. تا آن‌که خداوند یگانه مصلح بزرگ حضرت آیت‌الله آقای حاج شیخ عبدالکریم حائری مدظله را برانگیخت..... در نزدیکی بهار در سال ۱۳۴۰ق. برحسب درخواست جمعی از اهالی قم حضرت آیت‌الله با عده‌ای از افاضل به طرف قم حرکت نمودند و..... در روز دوم نوروز با استقبال کامل و اهمیت فوق‌العاده که بیش از آن متصور نیست وارد قم شده و بر حضرت حجت‌الاسلام آقای شیخ مهدی قمی وارد و ایشان نیز از هرگونه پذیرایی که لایق وی بود خودداری نکردند. ... بالنسبه پس از درخواست‌های زیاد و امتناع ایشان از توقف به قم به واسطه مانعیت اهالی عراق به مساعدت قرآن مجید «واتونی بأهلکم اجمعین» توقف به قم را اختیار نمودند و آنها هم مخارج نقل محصلین را از عراق به قم عهده‌دار شدند. سپس حوزه علمیه از عراق [اراک] به قم منتقل گردید.

(۳) اقتراح‌ی درباره روحانیت در روزنامه استوار: روزنامه استوار (ش ۴۷، پنج‌شنبه، ۷ خرداد ۱۳۱۵) ذیل عنوان «حقیقت روحانیت چیست؟» یادداشتی از آقای شیخ محمدتقی اشراقی درباره روحانیت به چاپ رسانده است. وی در این یادداشت بر آن است که روزنامه استوار فرصتی را جهت ارائه عقاید و افکار در اختیار همه قرار داده است و برای نشر افکاری که مردم را به سعادت می‌رساند، دیگر فقط مسجد و منبر کافی نیست. به همین علت از هم‌قطارهای خود می‌خواهد این فرصت را مغتنم بشمارند و از آن استفاده کنند. وی در همین راستا مسابقه‌ای را مطرح کرده و به گفته امروزی‌ها «اقتراح‌ی» را درباره روحانیت مطرح کرده است با این موضوع: حقیقت روحانیت چیست و در مقابل این کلمه چه کلمه‌ایست؟ روحانی به چه کس می‌گویند و فایده‌اش در عالم چیست؟ استوار در این راستا فقط ارباب فضل و دانش را در خور پاسخ به این سؤالات دانسته و از آنها خواسته به این سؤالات جواب دهند حقیقت روحانیت چیست؟ مرحوم اشراقی مطلب خود را در شماره‌های بعد و در باب لفظ روحانیت ادامه داده است.

(۴) آغاز اولین برنامه مذهبی در رادیو تهران و حضور روحانیت در رسانه مدرن: در ۱۳۲۰ پس از آن‌که اداره کل تبلیغات و انتشارات ضمیمه وزارت فرهنگ شد، با تصویب محمد تدین، وزیر فرهنگ، بخش مذهبی به برنامه‌های رادیو افزوده شد. بخش مذهبی رادیو به همت مرحوم شیخ حسینعلی راشد شکل گرفت. این برنامه که هر شب جمعه از رادیو پخش می‌شد، از ۱۳۲۰ تا پیروزی انقلاب و توسط گویندگان متعدد ادامه یافت. از ۱۳۲۲ با پخش برنامه صبحگاهی به مدت دو ساعت، زمان برنامه‌های رادیویی افزایش یافت و در این بخش برای نخستین بار قرائت قرآن کریم، درسهایی از نهج البلاغه و ورزش باستانی با اجرای شیرخدا، و نیز اذان ظهر پخش شد. (رادیو ایران، ش ۲۰، اردیبهشت ۱۳۳۷، ص ۴، ش ۸۶) این مقدمه‌ای بود بر ورود حوزویان و دانش‌آموختگان حوزه علمیه قم (مانند استاد مطهری و...) به رادیو و

استفاده از این رسانه در تبیین اندیشه دینی و آموزه‌های مذهبی. آغاز انتشار نشریه «آئین اسلام»: اولین و مهم‌ترین نشریه دینی دوره پهلوی دوم مجله «آیین اسلام» بود که به مدیریت نصرت‌الله نوریانی به مدت یک دهه (۱۳۲۳-۱۳۳۴) در تهران منتشر می‌شد. هدف اولیه این نشریه، دفاع از اسلام، مذهب تشیع و ارزش‌های دینی در مقابله با اندیشه و افکار جریان‌های انحرافی در جامعه، به خصوص جریان کسروی و حکمی‌زاده بود. نخستین شماره مجله آیین اسلام در یکم فروردین ۱۳۲۳ در هشت صفحه در قطع خستی کوچک ۲۱×۲۹ منتشر شد. به صورت هفتگی و گاه دو هفته یکبار و گاه ماهانه به مدت ۱۲ سال (تا سال ۱۳۳۵). صاحب‌امتیاز، مدیرمسئول و سردبیر آن نصرت‌الله نوریانی بود. بهای تک‌شماره ۳۰ ریال و بهای اشتراک سه‌ماهه ۵۰ ریال، شش‌ماهه ۱۰۰ ریال و سالیانه ۲۰۰ ریال بود. بیشتر نویسندگان این مجله روحانیون و نیروهای مذهبی و نیز دانش‌آموختگان حوزه علمیه قم بودند که حوادث مشروطیت و دوران دیکتاتوری ضد مذهبی رضاشاه را درک کرده بودند: حجت‌الاسلام راشد، اسماعیل مرتضوی برازجانی، آیت‌الله محمدباقر پژوهش، حجت‌الاسلام خلیل کمره‌ای، ابوالقاسم حالت، سید ضیاءالدین تقوی شیرازی، محمد جناب‌زاده، حجت‌الاسلام خالصی‌زاده، آیت‌الله طالقانی، آیت‌الله زاده تهرانی، حسین‌علی گلشن، حاج سراج انصاری، سید احمد برقی، سید جواد شرافت، فخرالدین حجازی و دیگران. هفته‌نامه آیین اسلام در سال اول در هشت صفحه منتشر می‌شد. در صفحه اول در بالای صفحه نشان آیین اسلام، آیه شریفه «إِنَّ الدِّينَ عِنْدَ اللَّهِ الْإِسْلَامُ» (آل عمران، ۱۹) درج میشد.

(۵) آغاز انتشار نشریه «پرچم اسلام»: در صفحه اول نشریه و عنوان‌بندی آن آمده بود: «ناشر افکار کلیه اجتماعات دینی اسلامی» و پرچمی که آیه «نصر من الله» بر آن درج شده و در دستی قرار داشت که «یا منتقم» بر آن ثبت شده بود. بیش‌تر نویسندگان نشریه پرچم اسلام که با مدیریت سید عبدالکریم فقیهی شیرازی منتشر می‌شد، روحانیان و نیروهای مذهبی و جمعی از دانش‌آموختگان حوزه علمیه قم بودند.

(۶) انتشار نشریه «مسلمین» توسط حاج مهدی سراج: حاج سراج ابتدا مدیریت مجله «دنیای اسلام» را پذیرفت. وی در سال ۱۳۲۸ مجله «مسلمین» را با صاحب‌امتیازی و مدیریت خود در تهران منتشر ساخت. در همین سال امتیاز مجله «مسلمین» به نام حاج مهدی سراج صادر شد و این مجله به مثابه ارگان رسمی «اتحادیه مسلمین ایران» با مقالاتی از قلم به‌دستان حوزوی انتشار یافت. مجله مسلمین که سال‌ها منتشر می‌گردید، در سال ۱۳۳۵ از طرف دولت وقت، توقیف و اجازه انتشار آن برای همیشه لغو شد.

(۷) انتشار نشریه مجموعه «حکمت»: مجموعه حکمت نام ماهنامه‌ای بوده که در زمینه فلسفه و کلام به زبان فارسی فعالیت می‌کرده است. در سال ۱۳۳۱ نشر مجله «مجموعه حکمت» به نام سید فخرالدین برقی صادر شد و نخستین شماره مجله به مسئولیت سید یحیی برقی در تاریخ ۱۳۳۱/۲/۳ انتشار یافت؛ این مجله در بیست صفحه هر دو هفته یکبار چاپ می‌شد و حوزه‌نشینان در آن قلم می‌زدند.

(۸) مصاحبه آیت‌الله خمینی با مخبر مجله «ترقی»: در پی اعتراض طلاب و مردم قم به حضور آقای برقی در کنگره صلح وین و اهانت وابستگان حزب توده به مقدسات دینی، مخبر مجله ترقی [در تاریخ ۱۳۳۱/۱۰/۱ طی گزارشی می‌نویسد:] برای مصاحبه به اتفاق آقا شیخ فضل الله محلاتی به در منزل آیت‌الله بروجردی رفته و ایشان چون حالشان مساعد نبود از این لحاظ فرمودند: اگر نظریه مرا می‌خواهند، نزد آقای حاج سید روح‌الله خمینی نمایندگی رسمی من در این مورد بروند لذا ... به منزل آقای خمینی رفته و پس از تعارفات معمولی تقاضای خود را به ایشان عرض کرد.

(۹) پیام آیت‌الله بروجردی و مشاهیر حوزه در باب کودتای ۲۸ مرداد: پیام تبریک آیت‌الله بروجردی به فضل الله زاهدی و آرزوی توفیق و اعانت از خداوند عزّ شأنه، برای وی در انجام وظایف دینی که در این موقع خطیر به عهده گرفته، طلبیده است. (مجله تاریخ معاصر ایران، ش ۲۶، ص ۵۲)

مصاحبه آیت‌الله کاشانی با روزنامه مصری اخبار الیوم و بیان این که «شاه با عزت و محبوبیت چند روز بعد [کودتا] برگشت. ملت شاه را دوست دارد.» (کاشانی، ج ۳، ص ۱۱۲)

نواب صفوی، در راه برگشت از مصر و سر راه در بغداد مصاحبه‌ای با خبرنگاران کرده و از سقوط دکتر مصدق اظهار خوشحالی نموده بود. (سحابی، ۱۳۸۶: ج ۱)

(۱۰) فتوای حضرت آیت‌الله بروجردی در مورد اختلاف افق ایران و حجاز (۱۳۳۳/۵/۱۲): هم‌چنین در نشریه «آیین اسلام» (شنبه، ۷ ذی حجه ۱۳۷۳) آمده است: چون موضوع اختلاف افق ایران و حجاز در بعضی سال‌ها موجب اختلاف رؤیت هلال در دو کشور می‌شد و در این سال‌ها به سبب این اختلاف، حجاج دچار اشکال می‌گردیدند و بعضی از حجاج ... بدون توجه به اختلاف افق و امکان اختلاف رؤیت هلال، اصرار داشتند روز بعد از وقوف عامه حجاج، ... در عرفات وقوف نمایند و این امر موجب توهین بلکه صدمه جانی آنان می‌گردید... لذا کمیسیون دائمی حج، ... در این باب از معظم له [حضرت آیت‌الله العظمی بروجردی] استفتا نمایند و تکلیف حجاج در این باره معین شود.

(۱۱) آغاز انتشار نشریه (مکتب اسلام) با صاحب‌امتیازی ناصر مکارم شیرازی: در آذرماه سال ۱۳۳۷ ماهنامه «درس‌هایی از مکتب اسلام» که بعدها به «مکتب اسلام» شهرت پیدا کرد، به‌عنوان نخستین نشریه رسمی حوزه علمیه قم به کوشش گروهی از فضایی حوزه علمیه قم تأسیس شد. مجله مکتب اسلام از اولین شماره‌های نشر با حمایت آیت‌الله بروجردی فعالیت خود را آغاز نمود. این مجله با انگیزه الهی پا به عرصه مطبوعات نهاد و در آن مقطع تاریخی به‌عنوان یک حرکت ابتکاری و نوآوری در سطح حوزه و روحانیت به حساب می‌آمد. مجله مکتب اسلام به‌سان چراغی روشن در سپهر مطبوعات دینی ایران پس از ۶۴ سال، هم‌چنان نورافشانی می‌کند. رمز ماندگاری مکتب اسلام قطعاً انگیزه‌های خالصانه و صادقانه و حرکت عالمانه و فرزانه مؤسسين و دست‌اندرکاران مجله در طی نیم قرن گذشته بوده است.

(۱۳) مصاحبه آیت‌الله خمینی در مورد وضعیت حوزه علمیه قم با روزنامه کیهان (۱۳۴۰/۱/۱۴): پس از رحلت آیت‌الله بروجردی، مسئله جانشینی ایشان مورد بحث همه محافل، خصوصاً محافل دینی قرار گرفت. از این‌رو خبرنگار روزنامه کیهان عصر روز ۱۴ فروردین ۱۳۴۰ راهی قم شد تا مسئله جانشینی آیت‌الله بروجردی را با علمای اعلام و شخصیت‌های مذهبی طراز اول مطرح کند. آیت‌الله حاج آقا روح‌الله خمینی به خبرنگار روزنامه کیهان گفت: «حوزه علمیه قم را خدا حفظ می‌کند ... ان‌شاءالله خداوند آن را حفظ خواهد کرد.» و گزارش روزنامه اطلاعات درباره «انتخاب سرپرستان حوزه علمیه قم»؛ حضرت آیت‌الله گلپایگانی و حضرت آیت‌الله شریعتمدار تبریزی (۱۳۴۰/۱/۲۴).

(۱۴) درگذشت مهدی سراج انصاری مدیر مجله مسلمین: حاج سراج ابتدا سرپرستی مجله «آیین اسلام» را پذیرفت و سپس مدیریت مجله «دنیای اسلام» را برعهده گرفت. در سال ۱۳۲۸ امتیاز مجله «مسلمین» به نام ایشان صادر شد و این مجله به مثابه ارگان رسمی «اتحادیه مسلمین ایران» انتشار یافت. مجله مسلمین سال‌ها منتشر گردید تا آن‌که در سال ۱۳۳۵ از طرف دولت وقت، توقیف و اجازه انتشار آن برای همیشه لغو شد.

شیخ آقابزرگ تهرانی در این باره می‌نویسد: «میرزا عبدالرحیم فرزندی به نام شیخ میرزا مهدی، مشهور به سراج‌الواعظین داشت که مجله مسلمین را منتشر می‌ساخت. او مقالات مفید و ارزشمندی در مجلات می‌نوشت که مجموعه آنها را به نام «ماتریالیسم در رد مادیگری» در سال ۱۳۷۳ ق. در خراسان به چاپ رساند. (نقباء‌البشر، ج ۳، ص ۱۱۱) حاج شیخ مهدی سراج‌الواعظین تبریزی بعد از ۶۵ سال عمر بابرکت و تلاش در ترویج فرهنگ اسلام و نشر معارف اهل بیت علیهم‌السلام، در هشتم شهریور ۱۳۴۰ چشم از جهان فروبست و در شهر مقدس قم به خاک سپرده شد.

(۱۵) آغاز انتشار نشریات مخفی «بعثت» و «انتقام»: تحولات شگرف انقلاب، محقق نمی‌شد مگر در پرتو تلاش‌های شبانه‌روزی و مجاهدت‌های خاموش نیروهای مبارز مذهبی. نگاشته‌های نیروهای مذهبی در عرصه فکری و فرهنگی نهضت اسلامی به دو دسته قابل تقسیم است: نخست آثار و تألیفاتی که با رویکردی مذهبی فرهنگی و به صورت آشکار منتشر می‌گردید و دسته دوم آثار و نشریاتی است که با رویکرد مبارزاتی مذهبی مخفیانه منتشر می‌گردید. چاپ و انتشار و توزیع اعلامیه‌های انقلابی و همچنین برخی نشریات ادامه‌دار مذهبی از این دسته هستند. پرواضح است چاپ و تکثیر اعلامیه‌های انقلابی همراه با سختی‌ها و مشکلات بسیاری مانند امکان شناسایی نویسندگان و ناشران و کشف چاپخانه و توقیف اعلامیه‌ها و دست‌اندرکاران چاپ و توزیع آنها توسط ساواک و ... بوده است؛ بنابراین چاپ مداوم نشریه‌ای مخفی برای مدت زمانی یک یا دو ساله کار پرمخاطره و دلهره‌انگیزی بوده است. نشریات انتقام و بعثت دو نشریه منحصر به فرد تاریخ نهضت اسلامی هستند که نشریه انتقام هشت شماره و نشریه بعثت تا چهارده شماره با وجود پیگرد و تعقیب ساواک منتشر شدند. هر دو نشریه داخلی حوزه علمیه قم بوده که نشریه انتقام را آیت‌الله محمدتقی مصباح یزدی می‌نوشت و منتشر می‌کرد و نشریه بعثت را آقایان هاشمی رفسنجانی، سید هادی خسروشاهی، علی حجتی کرمانی و سید محمود دعایی به چاپ می‌رساندند. نخستین شماره نشریه بعثت در ۲۷ رجب ۱۳۸۳، مطابق با ۲۳ آذر ۱۳۴۲، مصادف با هزارویسصد و نودوششمین سال بعثت رسول اکرم (ص) منتشر شد.

(۱۶) تأسیس مؤسسه در راه حق؛ ناشر جزوات اعتقادی: مؤسسه در راه حق، مؤسسه‌ای فرهنگی در شهر قم، با هدف اثبات حقانیت اسلام و مبارزه با شبهات علیه اسلام است که در سال ۱۳۴۳ تأسیس شد. فعالیت این مؤسسه از دو طریق انتشار جزوات چندصفحه‌ای و پاسخ‌گویی به سؤالات مخاطبان دنبال می‌شود. در سال‌های نخست، بخش زیادی از فعالیت این مؤسسه در راستای مبارزه با تبلیغات مسیحیت در بین جوانان ایرانی بود. برخی جزوات این مرکز بارها تجدید چاپ و به زبان‌های مختلف ترجمه شده است. در سال ۱۳۹۳ نکوداشت نیم قرن فعالیت علمی فرهنگی این مرکز در قم برگزار شد.

(۱۷) بنیان‌گذاری کتابخانه آیت‌الله مرعشی نجفی: این کتابخانه با هزینه شخصی مرحوم آیت‌الله مرعشی نجفی یکی از مراجع تقلید شیعه در سال ۱۳۴۴ بنیان گذاشته شد و طی سال‌های بعد، توسعه داده شد. نشریه «میراث شهاب» از انتشارات این کتابخانه است. میراث شهاب نشریه‌ای است تخصصی، ویژه نسخه‌شناسی، کتاب‌شناسی و اطلاع‌رسانی در این زمینه، و درباره کتابخانه بزرگ آیت‌الله مرعشی نجفی که به زبان فارسی در هر سه ماه یکبار منتشر می‌شود.

(۱۸) تأسیس مؤسسه دارالتبلیغ اسلامی: دارالتبلیغ اسلامی، مؤسسه‌ای علمی مذهبی بود که در سال ۱۳۴۴ توسط آیت‌الله سید کاظم شریعتمداری در قم تشکیل و تأسیس شد. در مراسم افتتاح آن، آقایان شریعتمداری، امام موسی صدر و صدر بلاغی به ایراد سخنرانی پرداختند. هدف از ایجاد این مرکز تربیت مبلغ مذهبی و مقابله با تبلیغات ضد شیعی بود. در این مرکز اسلامی مبلغان مذهبی با زبان‌های خارجی آشنا شده و همچنین کتب تبلیغی به زبان‌هایی دیگر ترجمه می‌شد. این مؤسسه، بعد از انقلاب در قالب «دفتر تبلیغات اسلامی» به فعالیت خود ادامه داد.

(۱۹) انتشار مقاله استاد مطهری در مجله زن روز: نخستین مقاله استاد مطهری در شماره ۸۸ مجله زن روز در سال ۱۳۴۵ منتشر شد و نشر مقالات ایشان تا ۳۳ شماره مجله ادامه یافت که مقدمه‌ای شد بر شکل‌گیری کتاب «حجاب».

(۲۰) انتشار نشریه پیام شادی: نشریه پیام شادی از بهمن ماه ۱۳۵۰ با صاحب‌امتیازی و مدیر مسئولی سید حسن شریعتمداری، زیر نظر هیئت تحریریه در چاپخانه دارالتبلیغ اسلامی قم، ماهانه به پیوست نشریه مکتب اسلام، برای کودکان و به‌ویژه نوجوانان منتشر شد. همه مطالب نشریه درباره موضوع‌های مذهبی بود. هدف آن آموزش و تبلیغ آموزه‌های دینی به نوجوانان بود و درباره ایستادگی در برابر ستم و بیداد و جنبه‌های آرمانی دین اسلام یعنی عدالت و مهربانی، مطالبی منتشر می‌کرد. پخش نشریه را جامعه تعلیمات اسلامی متشکل از ۱۱۴ مدرسه مذهبی انجام می‌داد.

(۲۱) مصاحبه استاد مطهری با نشریه «فرصت در غروب»: زن در قرآن و اسلام در گفت‌وگویی منتشر نشده با استاد شهید مرتضی مطهری. شهید مطهری در سال ۱۳۵۲ با نشریه‌ای محلی به نام «فرصت در غروب» در مورد آثارشان گفت‌وگویی را انجام می‌دهند که در همان سال هم به چاپ می‌رسد. شهید مطهری در این گفت‌وگو به حساسیت‌های خود در مورد حل معضلات فکری و پاسخ درخور به نیازهای امروز و فردای جامعه ایران می‌پردازد.

تاریخ انجام این گفت‌وگو به شش سال قبل از شهادت استاد و پنج سال قبل از انقلاب برمی‌گردد که محور آن درباره آثار وی و به‌ویژه کتاب «مسئله حجاب» و موضوع زن از دیدگاه اسلام است.

سؤال: در سال ۴۶-۴۷ یک سلسله مقالات در مجله زن روز تحت عنوان «زن در حقوق اسلامی» از جناب عالی منتشر شد که همان وقت علاقه‌مندان فراوانی در همه ایران پیدا کرد. ممکن است اولاً به اصطلاح شأن نزول آن مقالات را بیان کنید، ثانیاً بفرمایید چرا آنها به صورت یک کتاب منتشر نشده؟

این که می‌گویید شأن نزول آنها چه بود، لابد از این جهت است که تعجب می‌کنید که چگونه شد و چه مناسبتی پیش آمد که من در مجله زن روز مقاله بنویسم. این تعجب به جاست. جریان خاصی پیش آمد و آن این که از طرف آن مجله در حدود دو ماه پیش از شروع آن مقالات، سمیناری تشکیل شده بود برای بررسی «مسائل خانواده و حقوق زن در جامعه امروز ایران» و بعد هم تصمیماتی اتخاذ شد. خصوصاً یکی از سمینارچی‌ها یک قاضی دادگستری بود که قبلاً کتابی در این موضوع نوشته بود و من هم آن را خوانده بودم. او بیش از دیگران حرارت به خرج می‌داد و یک طرح چهل ماده‌ای تهیه کرده بود که شاید بیش از نود درصد بر ضد مسلمات اسلام بود و آن طرح را در آن مجله چاپ و اعلام کرد که تدریجاً در یک سلسله مقالات از آن طرح دفاع خواهد کرد. این طرح و آن سمینار و سایر سخنانی که از آن مجله و مجله‌های مشابه به گوش می‌رسید نگرانی زیادی در محافل مذهبی و روحانی به وجود آورد. در همان ایام یکی از روحانیون مشهور و محترم به من تلفن کردند که آیا حضری از نوشته‌های این مجله انتقاد کنی یا نه؟ من گفتم حاضریم اما نه به صورت حاشیه‌نویسی بر گفته‌های دیگران، بلکه به صورت یک سلسله مقالات منظم و اصولی. گفتم آن آقای قاضی وعده کرده یک سلسله مقالات در دفاع از طرح خود بنویسد. من هم حاضریم در صفحه مقابل یک سلسله مقالات در دفاع از اصول اسلامی بنویسم. بنا شد آن شخص محترم با اولیای مجله تماس بگیرد و موافقت آنها را جلب کند و خوشبختانه موافقت شد ولی البته ابتدا با نوعی تلقی از قبیل تلقی تلاش‌های مذبحخانه که بگذار حرفهایشان را بزنند تا خودشان بفهمند حرفی ندارند. در سومین یا چهارمین مقاله بود که مدیر مجله تلفن کرد که این مقالات، عجیب انعکاسی پیدا کرده و جا باز نموده است. ۳۱ مقاله در این زمینه نوشتیم. اما علت چاپ نشدنش باز مربوط به خود من است. من به امید این که آنها را تکمیل کنم، با همه تقاضاهای زیادی که همیشه مواجه هستم، از چاپ آنها امتناع کرده‌ام ولی امسال چاپ شدن بعضی از آثارم بدون اجازه و اطلاع من سبب شد که اندرز شرکت انتشار را بپذیرم و برای چاپ بفرستم. فعلاً در اختیار شرکت انتشار است و شنیده‌ام مشغول مذاکره با چاپخانه‌ای برای قرارداد چاپند. البته در نظر دارم مقدمه‌ای مشروح بر آن بنویسم که تا حدی جبران کسری مسائلی که در آن مقالات طرح نشده است بشود.

سؤال: یکی از کتاب‌های شما «مسئله حجاب» است. بنا بر آنچه قبلاً گفتید این کتاب نیز در اثر احساس احتیاج نوشته شده است. ممکن است درباره این کتاب توضیحی بدهید؟

به طور کلی آن چه من در مورد وظایف یا حقوق زن نوشته‌ام زمینه اعتقادی دارد و لااقل زمینه اعتقادی اش بیش از زمینه عملی است. یعنی در اثر این احساس نوشته شده که مسئله زن در اسلام در اثر شناخته نبودن فلسفه اجتماعی اسلام و روشن نبودن برخی مسائل برای عموم از جنبه فقهی، سبب شده است که برخی از این رهگذر علیه معتقدات

اسلامی نسل جوان خصوصاً طبقه زن تبلیغ کنند؛ به عبارت دیگر مقررات اسلام را به‌عنوان نقطه ضعفی از نظر اصالت الهی اسلام مورد حمله قرار دهند. این بود که بر خود وظیفه و واجب دیدم که منطلق الهی و غیرقابل خدشه اسلام را در مسائل مربوط به زن روشن کنم. زن در قرآن و اسلام همان زن در طبیعت است و هر راهی غیر از این منجر به تباهی زندگی خانوادگی و بالطبع زندگی اجتماعی می‌شود و سرنوشت نهایی هم شکست است. من تردید ندارم که دیر یا زود طرح واقعی اسلام در مورد زن در جهان عملی خواهد شد. (منبع: روزنامه اعتماد)

(۲۲) تأسیس دفتر نشر فرهنگ اسلامی: دفتر نشر فرهنگ اسلامی مؤسسه‌ای است فرهنگی، غیردولتی و غیرانتفاعی که در سال ۱۳۵۳ در ایران تأسیس شده است. هدف از تأسیس این مؤسسه نشر معارف اسلامی و شیعی می‌باشد. تا به حال حدود دوهزار عنوان کتاب توسط این دفتر منتشر شده و چون مؤسسه غیرانتفاعی است، قیمت کتاب‌هایش بدون سود و حتی کم‌تر از قیمت واقعی است. بنیان‌گذاران دفتر عبارت بودند از: سیدرضا برقی، محمدجواد باهنر، سید محمد حسینی بهشتی، علی گل‌زاده غفوری.

(۲۳) چاپ تصویر امام خمینی در مطبوعات پهلوی: تصویر امام خمینی در صفحه اول روزنامه کیهان در هفتم شهریور ۵۷ بعد از سال‌ها در ایران منتشر شد و زلزله‌ای عظیم در فضای سیاسی ایران ایجاد کرد. پیش از وقوع انقلاب اسلامی، ممنوع‌التصویری آیت‌الله خمینی دستور غیررسمی و غیرقانونی نانوشته‌ای بود که همه رسانه‌های داخل کشور ملزم به رعایت آن بودند؛ پس از اعلام فضای باز سیاسی در واپسین ماه‌های حیات رژیم شاهنشاهی، مطبوعاتی مثل کیهان فرصت یافتند تا از مبارزات مردم برای آزادی بنویسند، اما آنها در مورد چاپ عکس آیت‌الله خمینی دست از پا خطا نمی‌کردند. هرچند روزنامه کیهان نیز با وجود آن که معروف به طرفداری از اپوزیسیون بود، تنها به انتشار اخبار مربوط به امام (بدون عکس) اکتفا می‌کرد. سال‌ها بود امام خمینی در تبعید به سر می‌برد و با این حال خبرهایی از مذاکره دولت برای بازگشت ایشان به میهن از گوشه و کنار شنیده می‌شد. روز سه‌شنبه هفتم شهریور ۱۳۵۷ و در وضعیتی که روزنامه کیهان تبدیل به یک رسانه مردمی تأثیرگذار شده بود، کیهان در اقدامی بی‌سابقه عکس امام خمینی را در صفحه اول خود به چاپ رساند؛ با تیترو درشتی که خبر از «اعزام هیئتی دولتی برای بازگشت آیت‌الله» خبر می‌داد.

(۲۴) تأسیس دفتر انتشارات اسلامی: دفتر انتشارات اسلامی وابسته به جامعه مدرسین حوزه علمیه قم با همت جمعی از اعضای محترم جامعه مدرسین حوزه علمیه قم (حضرات آیات فاضل لنکرانی، ابوالقاسم خزعلی، محمد مؤمن قمی، شیخ حسن تهرانی، سیدحسن طاهری خرم‌آبادی، حسین راستی کاشانی و محمدرضا فاخر خراسانی) با هدایایی از سوی امام خمینی و با مدیریت آقای محمدرضا فاخر خراسانی در سال ۱۳۵۸ فعالیت خود را آغاز کرد. این مؤسسه که به‌طور کلی از بیت‌المال تأسیس شده بحمدالله در طی بیش از سه دهه از انقلاب اسلامی خدمات صادقانه و چشمگیری در عرصه فرهنگ غنی اسلام و به ویژه احیاء ذخائر گران‌بهای سلف صالح و نسخ خطی و حجری از استوانه‌ها و پرچمداران مکتب اهل بیت علیهم السلام در زمینه فقه، اصول، تفسیر، حدیث، کلام، عقائد و سایر معارف اسلامی داشته است. در اسفند

۱۳۸۸ و پس از رحلت آقای فاکر پس از استعلام ریاست محترم جامعه مدرسین از مقام معظم رهبری، معظم له اختیارات آن را به جامعه مدرسین تفویض نمودند.

(۲۵) درگذشت شیخ حسین علی راشد: حسین علی راشد در دوم تیر ۱۲۸۴ و در روستای کاریزک تربت حیدریه دیده به جهان گشود. او مقدمات علوم دینی را در زادگاهش گذراند، سپس همراه پدرش به مشهد رفت و در حوزه علمیه آن شهر به تحصیل پرداخت و نزد حاج آقا حسین قمی، آقازاده خراسانی و آقا بزرگ، فقه و اصول و فلسفه خواند و در زمینه ادبیات عربی و فارسی، از درس ادیب نیشابوری بهره برد. پس از آن برای تکمیل تحصیلات خود به نجف اشرف رفت و از محضر بزرگانی چون میرزا حسین نائینی و آیت الله سید ابوالحسن اصفهانی کسب فیض کرد و به کشور بازگشت. یکی از اقدامات فرهنگی این عالم فرهیخته علاوه بر تدریس در دانشکده معقول و منقول (دانشکده الهیات و معارف اسلامی)، قلم زدن در روزنامه های ایران، اطلاعات، مجلات مهر و ایران امروز بود. هم چنین وی در ۱۳۴۲ به ریاست گروه فلسفه و حکمت اسلامی منصوب شد و در ۱۳۴۵ بازنشسته شد. از آن پس دو سال پیش از درگذشت، تنها به تدریس در مدرسه سپهسالار اشتغال داشت. هم چنین از ۱۳۲۰ به بعد در فضای آزاد مذهبی پس از رضاخان، به دعوت رادیو ایران، در شب های جمعه به ایراد سخنرانی پرداخت که بیش از سه دهه ادامه داشت، گفتنی است که مجموع سخنرانی هایش در ۱۶ جلد منتشر شد. این مجموعه مشتمل بر یک دوره خدانشناسی و جهان شناسی و انسان شناسی است که راشد آن را برای پی ریزی مدینه فاضله ای که او همیشه در آرزوی آن بود بر مردم عرضه داشت. این خطیب پرآوازه بیش از ۳۵ سال در رادیو سخنرانی کرد و دلسوزانه به آن چه در رادیوی آن روزگاران امکان گفتنش درباره معضلات فکری، اخلاقی و اجتماعی جامعه خود از منظر دین بود، می پرداخت. او از فنون سخنوری به خوبی آگاه بود و عمق دانش دینی اش را با مطالعات گسترده و متنوع حفظ می کرد و نهایت انصاف و ادب را هنگام سخنرانی داشت. استقبال از سخنان وی تا بدان جا بود که متن سخنرانی های ایشان به طور مرتب در جراید کشور چاپ می شد. سرانجام این عالم فرزانه در هفتم آبان ۱۳۵۹ بر اثر سکنه مغزی دیده از جهان فروبست و در بهشت زهرا تهران به خاک سپرده شد.

(۲۶) تأسیس مرکز فرهنگی هنری دفتر تبلیغات اسلامی: حرکت تنی چند از روحانیان هنرمند در سال ۱۳۶۱ برای پایه گذاری مجموعه ای هنری به منظور ارایه شایسته آموزه های دینی با زبان و بیان هنر به جامعه فهیم و هنردوست، میراث ماندگاری شد که به صورت مرکز فرهنگی هنری دفتر تبلیغات اسلامی تبلور یافت. پرورش استعداد های طلاب و آشنا ساختن آنان با ظرفیت های هنر برای تبلیغ دین، آموزش های ادبی و هنری برای طلاب و خانواده های آنان، تقویت توانمندی و فعال سازی آنان در زمینه های فرهنگی و هنری و تولید آثار فاخر ادبی و هنری از جمله مهم ترین ضرورت های

آموزش هنری در چند دهه گذشته بود. همچنین، تشکیل انجمن‌های ادبی هنری طلاب و برگزاری جشنواره و تولید آثار هنری در قالب‌های گوناگون با حمایت‌های مادی و معنوی مرکز فرهنگی هنری انجام گرفت.

(۲۷) انتشار مجله دوماهنامه حوزه: مجله حوزه دائرةالمعارف بزرگی است از مسائل مربوط به دین‌شناسی و حوزه‌شناسی. در این مجله دستورالعمل‌ها و نامه‌های عرفا و اصحاب سیر و سلوک از جمله بزرگانی چون: ملاعلی نوری، آخوند شیخ مهدی بهاری همدانی، حاج میرزا جواد ملکی تبریزی، شیخ مجتبی قزوینی خراسانی، فیض کاشانی، شیخ محمدحسین اصفهانی معروف به کمپانی، ملامحمد رفیع گیلانی معروف به بیدآبادی، ملا حسین‌قلی همدانی، سید احمد کربلایی، شیخ عباس قمی و ... بازتاب یافته است که خود مجموعه اسنادی پربها از خاطرات عارفانه‌های حوزه شمرده می‌شود. نقد متون حوزوی، ارزیابی سیاست‌های فرهنگی حوزه‌های علمیه، بحث‌های بنیادین مربوط به علوم حوزوی از منظر پیشینه‌ها، روش‌ها و تطور روش‌های مکاتب اصولی و فقهی حوزه، ارزیابی ساختار علمی حوزه‌های قدیم و جدید، ارزیابی برخی از روش‌های کارآمد در رشد علمی حوزویان، بررسی مسائل تاریخی و ادوار حوزه در گذر زمان، تأکید بر اخلاقیات کهن حوزه و زهدگرایی آگاهانه، نقد و اندیشه برخی از صاحب‌نظران حوزه، استخراج ویژه‌نامه‌هایی در راستای معرفی برخی از چهره‌های بلندپایه حوزه، ارزیابی مسؤلیت حوزه‌های علمیه، نیازهای علمی حوزه‌ها و حوزویان، هشدار نسبت به خلأ و کاستی‌های موجود و مسائل مربوط به مدیریت حوزه از اهم مباحث حوزه‌شناسی مجله هستند که مانند آن را در هیچ مجله‌ای در تاریخ مطبوعات حوزه نمی‌توانیم بیابیم. در مجله حوزه در کنار مسائل حوزه از سیره پیشوایان دین، مباحث فقهی و اقتصادی، تحلیل دیدگاه‌های روزآمد امام راحل و مقام معظم رهبری، نقش روحانیت و حوزه‌های علمی در نهضت‌های صدساله اخیر، مسائل مربوط به تبلیغ و نحوه عرضه مفاهیم اسلامی در جهان امروز و نیز بحث‌های مفید دیگری به میان آمده است. تا چندین سال همکاران قلمی مجله حوزه حتی مدیرمسئول و سردبیر آن معرفی نمی‌شدند و در سال‌های اخیر در کنار نام مدیرمسئول و سردبیر با نام فضایی آشنا می‌شویم که در تدوین این گنجینه گران‌بها همکاری داشته و دارند.

(۲۸) آغاز انتشار روزنامه «رسالت» به عنوان ارگان غیررسمی جامعه مدرسین حوزه علمیه قم: رسالت روزنامه خبری-تحلیلی چاپ صبح تهران است که معمولاً دیدگاه‌های جامعه روحانیت مبارز و تشکل‌های هم‌سو را منعکس می‌کند. این روزنامه به صاحب‌امتیازی بنیاد رسالت و با صاحب‌امتیازی و مسؤلیت آیت‌الله احمد آذری قمی از ۱۳۶۴/۱۰/۱۹ منتشر می‌شود. تأسیس روزنامه رسالت به سال ۱۳۶۴ و توسط جمعی از مخالفین نخست‌وزیر وقت و جمعی از نمایندگان مجلس مانند آقایان احمد آذری قمی، احمد توکلی و سید

مرتضی نبوی رخ داد. این عده، روزنامه رسالت را برای بازتاب دیدگاه‌های خود منتشر کردند و انتشار آن هنوز ادامه دارد.

(۲۹) تأسیس مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی: مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی از مراکز علمی و پژوهشی در قم که زیر نظر شورای عالی حوزه‌های علمیه قرار دارد و فعالیت آن، مصوب شورای عالی انقلاب فرهنگی است که در سال ۱۳۷۴ تأسیس شد. ریاست این مؤسسه از ابتدای تأسیس، بر عهده آیت‌الله مصباح یزدی بود و مجلات و نشریات متعددی دارد.

(۳۰) تأسیس بنیاد فرهنگی حضرت مهدی موعود علیه السلام: بنیاد فرهنگی حضرت مهدی موعود علیه السلام در سال ۱۳۷۹ به پیشنهاد حجة الاسلام والمسلمین محسن قرائتی و با همکاری برخی از شخصیت‌های علمی و فرهنگی و موافقت آیت‌الله خامنه‌ای افتتاح گردید و نشریات مشرق موعود، انتظار موعود و عصر آدینه از آثار این مؤسسه است.

(۳۱) تأسیس مرکز مطالعات و پاسخ‌گویی به شبهات حوزه علمیه قم: مرکز مطالعات و پاسخ‌گویی به شبهات حوزه علمیه قم در سال ۱۳۷۹ به منظور تبیین روزآمد اندیشه دینی در جهت پاسخ‌گویی به پرسش‌های بنیادین و رفع و دفع آسیب‌ها و شبهات در حوزه دین، توسط شورای عالی حوزه علمیه تأسیس گردید. برخی از فعالیت‌های مرکز: (۱) انتشار حدود ۷۰ عنوان کتاب. (۲) پاسخ‌گویی علمی به بیش از ۱۵۰ هزار پرسش در نه گروه و رشته تخصصی قرآن و حدیث، فقه، کلام و فلسفه، حقوق و فلسفه احکام، سیاست و اجتماع، تربیت و روان‌شناسی، ادیان و مذاهب، تاریخ و سیره، شبهه یابی. (۳) تولید نرم‌افزار تخصصی پاسخ ۱ و پاسخ ۲ (با حدود ۱۴ هزار پرسش و پاسخ). (۴) تولید نرم‌افزارهای مناسبی مانند پیامبر اعظم (صلی الله علیه و آله)، غدیر، کوثر، خورشید نینوا، صبح بیداری ۱ و ۲، فریضه انتخاب، راه امام و تربیت فرزندان. (۵) فعالیت سایت اندیشه قم با بیش از یک دهه سابقه. (۶) برگزاری بیش از ۲۰۰ نشست تخصصی کانون گفتمان دینی در مدرسه علمیه فیضیه و دیگر نقاط کشور. (۷) حضور در نمایشگاه‌های متعددی چون نمایشگاه بین‌المللی قرآن کریم، کتاب تهران و مطبوعات. (۸) چاپ بیش از بیست شماره فصلنامه تخصصی صباح تحت اشراف حضرت آیت‌الله العظمی سبحانی و راه‌اندازی نشریه تخصصی پاسخ. (۹) رصد و تحلیل نظام‌مند شبهات در فضای مجازی، مطبوعات، کتب و رسانه‌های تصویری. این مرکز در گذشته با نام «مرکز مطالعات و پژوهش‌های فرهنگی حوزه علمیه» فعالیت می‌نمود.

(۳۲) انتشار مجله پژوهش و حوزه: در مقدمه شماره اول ذیل عنوان «حوزه و ضرورت تدوین استراتژی پژوهش» آمده است: طی سالیان پس از پیروزی انقلاب اسلامی شاهد رشد چشم‌گیری در عرصه پژوهش و نگارش در حوزه‌های علمیه هستیم. شاخص‌های این توسعه را می‌توان در تنوع و تکرر مراکز پژوهشی، رشد قابل ملاحظه واحدهای انتشاراتی، افزایش کمی و کیفی مجلات تخصصی و نیمه‌تخصصی و حجم فزاینده کتاب‌ها و مقاله‌های حوزویان مشاهده کرد. پرسش اصلی آن است که آیا ادامه طبیعی این روند مطلوب است یا آن که وضعیت پژوهش و تلاش علمی - فرهنگی در حوزه‌های علمیه به گونه‌ای است که نیازمند نوعی بازنگری جدی و همه‌جانبه و تدوین استراتژی کلان در عرصه پژوهش است؟

(۳۳) طراحی سایت تخصصی اندیشه قم: سایت تخصصی اندیشه قم وابسته به مرکز مطالعات و پاسخ‌گویی به شبهات حوزه علمیه قم می‌باشد که پس از برنامه‌ریزی‌های کارشناسانه و تصویب شورای عالی حوزه علمیه، در سال ۸۰ طراحی گردید. این سایت با وجود بیش از ۵۰ بخش اصلی و هزاران مقاله و مطلب علمی به لحاظ گستره و کیفیت محتوایی یکی از برترین سایت‌های شیعی و حوزوی در عرصه نشر علوم و معارف شیعی است که توانسته توجه مخاطبین بسیاری را به خود جلب نماید. به طوری که میانگین بازدید کاربران این سایت ماهیانه بیش از سیصد هزار نفر می‌باشد. این پایگاه ذیل چهار عنوان اصلی؛ پرسش و پاسخ، پاسخ به شبهات، نقد و بررسی مطبوعات و نقد شبهات اینترنتی به امر پاسخ‌گویی به سؤالات مشغول است. از جمله مهم‌ترین بخش‌های این سایت می‌توان به بخش قرآن‌شناسی با حدود دوهزار مطلب و مقاله علمی در دو حوزه علوم و معارف قرآن و شش دوره تفسیر کامل اشاره نمود. از دیگر بخش‌های غنی این سایت موضوع پیامبر و اهل‌بیت علیهم السلام است که ۵۷۰ مقاله را در خود جای داده است. برخی دیگر از بخش‌های مهم سایت عبارتند از:

آشنایی با نهج‌البلاغه ۱۸۱ مقاله؛ شیعه‌شناسی ۵۶ مقاله؛ حدیث‌شناسی ۲۱۵ مقاله؛ فقه و احکام شرعی ۷۷ مقاله؛ عقاید اسلامی ۶۸ مقاله؛ فلسفه اسلامی ۷۵ مقاله؛ کلام جدید ۳۲ مقاله؛ نماز و عبادت ۳۶۴ مقاله؛ امام‌زمان (عج) و مهدویت ۱۵۶ مقاله؛ تاریخ اسلام ۲۶۰ مقاله؛ دعا‌شناسی ۱۶۸ مقاله؛ فضایل اخلاقی ۷۲ مقاله؛ رذایل اخلاقی ۶۷ مقاله؛ مصنفات معروف علما ۲۷۷ مقاله؛ پرسش‌ها و پاسخ‌ها ۳۳۷۵ مقاله؛ انقلاب اسلامی ۱۶۱ مقاله؛ ولایت فقیه ۴۰ مقاله؛ امام خمینی (ره) ۱۹۴ مقاله؛ مناظرات علمی ۳۱۳ مقاله؛ کتابخانه جوانان ۶۰ عنوان کتاب؛ علمای شیعه ۳۵۳ مقاله؛ پاسخ به شبهات ۲۱۴ مقاله؛ نقد و بررسی مطبوعات ۷۵۴ مقاله؛ کانون گفتمان دینی ۲۷۵ مقاله؛ نقد شبهات اینترنتی ۹۷ مقاله؛ توصیه‌های تربیتی ۲۲۵ مقاله؛ و ...

(۳۴) تأسیس پایگاه خبری رسا: سال ۱۳۸۲ ش. جمعی دانش پژوه و محقق حوزوی در حوزه علمیه قم با هدف ایجاد ارتباط رسانه‌ای بهتر میان جامعه و حوزه های علمیه، پایگاه خبری رسا را تأسیس کردند. در سال ۱۳۸۶ ش. با مجوز وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، عنوان «پایگاه خبری» جای خود را به «خبرگزاری» داد. از آن سال تا امروز، خبرگزاری رسا توانسته است در عرصه اطلاع‌رسانی از حوزه‌های علمیه، علما و اندیشمندان جهان تشیع، نقشی پیشرو داشته باشد. شعار خبرگزاری رسا: «ما صدای رسای حوزه ایم».

تولیدات رسانه‌ای «خبرگزاری رسا» به چهار زبان فارسی، انگلیسی، عربی و اردو منتشر می‌شود.

مأموریت مؤسسه رسا: رسا مؤسسه‌ای حوزوی است که با هدف ترویج گفتمان انقلاب اسلامی و ایجاد همگرایی میان حوزه و نظام اسلامی تأسیس شده است. رسانه‌ها، طلاب و فضلا، نهادهای حوزوی، مسئولان نظام و عموم علاقه‌مندان حوزه، مخاطبان محصولات فکری و فرهنگی آن هستند. صاحب‌امتیاز: مؤسسه خبرگزاری رسا؛ مدیر مسئول: محمد مهدی محقق؛ زمینه رسانه: سیاسی، فرهنگی، حوزوی؛ گرایش رسانه: عمومی.

(۳۵) انتشار مجله جستارهای اقتصادی: بی شک باروری اندیشه‌های علمی اقتصاد هر جامعه‌ای جهت رشد اقتصادی آن جامعه ضرورت تمام دارد و چون کشور ما اسلامی است، پژوهش‌های اقتصادی در صورتی کارا و سازگار با فرهنگ ملی خواهند بود که آموزه‌های اسلامی را در زمینه روابط اقتصادی جامعه ایران مورد توجه قرار دهند. تجربه تاریخی نشان می‌دهد که تحقیقات علمی اقتصاد بدون هماهنگی با فرهنگ بالنده این جامعه، از جهت علمی و عملی کارساز نخواهد بود. بر این اساس گروه اقتصاد پژوهشگاه حوزه و دانشگاه دو فصلنامه علمی پژوهشی جستارهای اقتصادی را به‌عنوان نخستین نشریه درباره اقتصاد ایران با رویکرد اقتصاد اسلامی منتشر کرد تا چالش‌های علمی این حوزه را با کمک اقتصاددانان فرهیخته بررسی کند و جهت شکوفایی این اندیشه گامی بردارد. مجله علمی پژوهشی جستارهای اقتصادی ایران از سال ۱۳۸۳ با انتشار اولین شماره، فعالیت خود را آغاز نموده است.

(۳۶) افتتاح نرم‌افزار اینترنتی برنامه پاسخ‌گویی به سؤالات: نرم‌افزار «ارتباط شیعی» در تابستان سال ۱۳۸۳ توسط صدای بهار (بخش اینترنتی مؤسسه بهار قرآن) طراحی شد و ساخت کلاینت و سرور آن به‌صورت کاملاً بومی و مبتنی بر دانش فنی داخل کشور، پیاده‌سازی گردید. انگیزه مؤسسه از تولید این نرم‌افزار استفاده از شیوه‌های نوین اینترنتی برای دسترسی آسان به عالمان دینی بود که با راه‌اندازی برنامه پاسخ‌گویی زنده توسط «دفاتر مراجع» آغاز گردید و در ادامه، پاسخ‌گویی توسط «کارشناسان علوم اسلامی» نیز به آن افزوده شد. نسخه اولیه این نرم‌افزار به استحضار تعدادی از مراجع عظام رسید و در زمستان سال ۱۳۸۳ در نمایشگاه نرم‌افزارهای چندرسانه‌ای، برنامه پاسخ‌گویی به سؤالات، توسط دفتر سه تن از مراجع تقلید افتتاح گردید و پس از نمایشگاه نیز استمرار یافت.

(۳۷) افتتاح خبرگزاری حوزه: این خبرگزاری در سوم بهمن ۱۳۸۴، طی آیینی با حضور مدیر حوزه و جمعی از شخصیت‌های علمی و اجرایی آغاز به کار نمود. نهادینه ساختن امر اطلاع‌رسانی مجامع حوزوی و انعکاس سریع و روزآمد رویدادهای حوزه، مسئولان مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه را بر آن داشت تا با راه‌اندازی «خبرگزاری حوزه»، در کوتاه‌ترین زمان، اخبار حوزه را به رسانه‌های جمعی کشور و عموم ملت شریف منعکس نمایند. از آن تاریخ تاکنون با هدف اطلاع‌رسانی از آخرین اخبار و رویدادهای حوزه خدمات شایسته‌ای را به جامعه اسلامی ارائه داده است. بیش از صدها هزار خبر حوزوی، از سوی این خبرگزاری به بیش از دویست رسانه جمعی کشور و شبکه‌های مختلف صداوسیما ارسال شده و هشتاد درصد اخبار آن در رسانه‌های سراسری منعکس گردیده است. انعکاس مستمر و به‌هنگام آخرین دیدگاه‌های مراجع عظام و بزرگان حوزه و اخبار مراکز، مدارس و مؤسسات حوزوی، تعامل خبری منظم با رسانه‌های جمعی کشور به ویژه رسانه‌ها و خبرگزاری‌ها، اعزام خبرنگار به خارج از کشور و تهیه گزارش‌های مبسوط از مؤسسات اسلامی و دینی مستقر در خارج کشور، اعزام خبرنگار به استان‌های مختلف، تهیه گزارش از مدارس علمیه و مراکز حوزوی و گفت‌وگو با ائمه جمعه و مسئولان حوزوی و فرهنگی مناطق مختلف کشور، پوشش خبری مناسب همایش‌های حوزوی، کشوری و بین‌المللی همراه با گفت‌وگوی اختصاصی با شخصیت‌های ملی و بین‌المللی و انعکاس نظرات آنان پیرامون جایگاه و وضعیت حوزه‌های علمیه، نقش و تأثیر انقلاب اسلامی بر رویدادهای جهان و مهم‌ترین مباحث روز ایران و جهان، از اهم فعالیت‌ها و دستاوردهای این خبرگزاری بوده است. خبرگزاری حوزه، وابسته به مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه است و به نشانی www.hawzahnews.com در دسترس کاربران شبکه جهانی قرار دارد.

(۳۸) انتشار دوفصلنامه «مطالعات اسلام و روان‌شناسی»: هدف اصلی دوفصلنامه علمی پژوهشی «مطالعات اسلام و روان‌شناسی» انتشار تحقیقات انجام شده در زمینه مطالعات اسلام و روان‌شناسی، اطلاع‌رسانی علمی، فراهم آوردن زمینه برای تبادل نظر و تضارب آرای متفکران و محققان این رشته، فراهم آوردن زمینه برای تولید علم و اندیشه و نظریه‌پردازی در این زمینه و آماده کردن زمینه مناسب برای رشد و ارتقای هر چه بیش‌تر دانش روان‌شناسی اسلامی است. پژوهشگاه حوزه و دانشگاه با توجه به هدف‌ها و وظایف خود جهت توسعه و استحکام روابط علمی با پژوهشگران حوزه و دانشگاه و به منظور اشاعه مطالعات اسلام و روان‌شناسی، دوفصلنامه علمی پژوهشی «مطالعات اسلام و روان‌شناسی» را بر اساس ضوابط مندرج در آیین‌نامه تعیین اعتبار مجلات و نشریات علمی پژوهشی منتشر می‌کند. این مجله از پاییز و تابستان سال ۱۳۸۶ شروع به انتشار کرده است.

(۳۹) انتشار فصلنامه «خط» مرتبط با «خانه طلاب جوان قم»: با یک نگاه کلان به وضعیت جبهه انقلاب اسلامی به سادگی می توان دریافت که فاصله نیروهای انقلاب با اندیشه های امام و رهبری چشمگیر است. این فاصله باعث شده:

- در صحنه اقدام دچار تشتت باشیم و بخش زیادی از فرصت نیروهای انقلاب به درگیری با یکدیگر سپری شود؛
- در مواردی، راهبردهای رهبری به درستی فهم نشود و نیروهای حزب اللهی آن نقشی که باید و شاید را نتوانند انجام دهند و بلکه برخی اوقات عملیات های رهبری را خراب کنند.

(۴۰) تأسیس بنیاد فرهنگی امامت: گام های نخست مرکز تخصصی امامت، پس از حمایت مراجع عظام، با راه اندازی درس خارج امامت در سال ۱۳۸۳ توسط آیت الله سید علی میلانی رقم خورد و سپس واحد احیای آثار امامت آغاز به کار نمود. پس از آن با افتتاح مرکز آموزش های تخصصی امامت اهل بیت علیهم السلام و گزینش بیش از پنجاه طلبه، آموزش دروس امامت در حوزه، شکلی نظام مند یافت. ضرورت توسعه تحقیقات با موضوع امامت و نیز احیای فرهنگ ولایت اهل بیت علیهم السلام در بین نخبگان و توده های مردم، سبب شد که ایده تأسیس مؤسسه ای جامع در این عرصه مدنظر قرار گیرد. خوشبختانه با تأیید نهادها و مسئولان محترم جمهوری اسلامی که گسترش و تقویت مذهب حقه جعفری را سرلوحه کار خویش دارند، بنیاد فرهنگی امامت تأسیس گردید و به صورت رسمی کار خود را از سال ۱۳۸۷ با مدیریت حجت الاسلام والمسلمین محمد تقی سبحانی آغاز کرد.

(۴۱) انتشار نشریه علمی پژوهشی حکمت اِسرا: این نشریه به انتشار مبانی حکمت اسلامی، فلسفه تطبیقی و ترویج اندیشه های آیت الله جوادی آملی می پردازد. این نشریه علمی از آذرماه سال ۱۳۸۷ براساس مصوبه هیئت نظارت بر مطبوعات با شماره ۳۸۰۹/۱۲۴ ثبت گردید و با گستره بین المللی به نام مؤسسه فرهنگی تحقیقاتی اِسرا تحت اشراف آیت الله جوادی آملی و مدیرمسئولی جناب حجت الاسلام مرتضی واعظ جوادی اداره می شود. به استناد مصوبه ۵۷۳ مورخ ۱۳۸۷/۴/۱۶ شورای عالی حوزه های علمیه و با توجه به ارزیابی کمیسیون نشریات علمی حوزه شورای اعطای مجوزها و امتیازهای علمی در جلسه مورخه ۱۳۸۹/۱۰/۱۴ رتبه علمی پژوهشی به نشریه اِسرا اعطا گردید. عنوان نشریه علمی پژوهشی اِسرا از شماره ۱۵ با تغییرات مدیریتی اجرایی و سردبیر و نیز با توجه به تمرکز در موضوع فلسفه و حکمت به عنوان حکمت اِسرا تغییر یافت.

(۴۲) انتشار دوفصلنامه «اسلام و علوم اجتماعی»: دوفصلنامه اسلام و علوم اجتماعی به منظور همکاری با سایر بخش های پژوهشگاه حوزه و دانشگاه و در راستای تحقق هدف پیش گفته، گسترش و تعمیق ادبیات مناسبات

اسلام و علوم اجتماعی، اطلاع‌رسانی علمی، فراهم آوردن زمینه برای تبادل نظر و تضارب آرای اندیشمندان این دست از مطالعات، ایجاد زمینه تولید علم دینی و فراهم کردن فضایی مناسب برای تولید و توسعه هر چه بیش‌تر علوم اجتماعی اسلامی، بر آن است تا در قالب ویژه‌نامه‌هایی مناسبات دین به‌خصوص اسلام و علوم اجتماعی را مورد بررسی قرار دهد. اولین شماره این نشریه در بهار و تابستان سال ۱۳۸۸ منتشر شد.

(۴۳) انتشار مجله مطالعات ادبی متون اسلامی ادبیات و هنر دینی: انتشار مجله مطالعات ادبی متون اسلامی ادبیات و هنر دینی (فصلنامه گروه پژوهشی ادبیات و هنر اسلامی وابسته به معاونت پژوهشی دفتر تبلیغات اسلامی خراسان رضوی).

اهداف و چشم‌انداز

- رویکرد به مبانی اسلامی و رعایت چارچوب‌های دینی در زمینه نظریه‌پردازی و تعمیق و گسترش اندیشه‌سازی ادبی.
- بهره‌گیری از تمام ظرفیت‌های بالقوه و بالفعل نوگرایانه دینی.
- جذب پژوهشگران فاضل و نواندیش حوزوی و باتجربه و کارآمد دانشگاهی.
- تخصصی کردن حوزه‌های پژوهش در این گستره.
- حضور فعال و بانشاط در گستره دانش و فرهنگ اسلامی و گشودن افق‌های نوین ادبی و نقد نظریه‌های جدید علمی.
- بهره‌برداری از آخرین دستاوردهای علوم و معارف بشری و فناوری اطلاعات با توجه به اندیشه انقلاب اسلامی و نظام مقدس جمهوری اسلامی در تمام سیاست‌گذاری‌ها و برنامه‌ریزی‌های پژوهشی.

(۴۴) ایجاد اداره کل تبلیغ نوین: در سال ۱۳۹۰ اداره کل تبلیغ نوین با هدف شناسایی و جذب فعالان حوزوی، سازمان‌دهی آنها در قالب گروه‌های تبلیغی و حمایت از طرح‌های تبلیغی آنان در عرصه‌های نوین تبلیغ رسانه‌ای در معاونت فرهنگی و تبلیغی دفتر ایجاد گردید.

(۴۵) انتشار نشریه علمی پژوهشی اخلاق و حیانی: این نشریه علاوه بر مباحث فلسفه اخلاق، اخلاق کاربردی و اخلاق اسلامی، به اصول تربیتی و سبک زندگی اسلامی پرداخته و مروج اندیشه و سیره اخلاقی آیت‌الله جوادی آملی است. این نشریه علمی از پاییز سال ۱۳۹۰ براساس مصوبه هیئت نظارت بر مطبوعات با شماره ۲۲۴۹۳/۹۱ ثبت گردید و با گستره بین‌المللی به نام مؤسسه فرهنگی تحقیقاتی اسرا تحت اشراف آیت‌الله جوادی آملی و مدیرمسئولی حجت‌الاسلام مرتضی واعظ جوادی اداره می‌شود. به استناد مصوبه کمیسیون بررسی نشریات علمی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری در جلسه مورخ ۱۳۹۳/۱۲/۲۰ رتبه علمی پژوهشی از شماره چهارم به نشریه اخلاق و حیانی اعطا گردید.

(۴۶) انتشار دوفصلنامه «اسلام و مدیریت»: پژوهشگاه حوزه و دانشگاه با توجه به اهداف و وظایف خود به منظور توسعه و استحکام روابط علمی با پژوهشگران حوزه و دانشگاه و به منظور اشاعه مدیریت اسلامی، دوفصلنامه علمی تخصصی اسلام و مدیریت را براساس ضوابط مندرج در آیین نامه تعیین اعتبار مجلات و نشریات علمی تخصصی منتشر می کند. اولین شماره این نشریه در سال ۱۳۹۱ منتشر شده و به صورت الکترونیکی و چاپی منتشر می شود.

(۴۷) خبر راه اندازی انجمن علمی «ارتباطات، تبلیغ و رسانه» در حوزه علمیه قم: حجت الاسلام امیرزاده ناظر دبیرخانه انجمن های علمی حوزه علمیه قم گفت: به زودی انجمن علمی «ارتباطات، تبلیغ و رسانه» در حوزه علمیه قم تأسیس می شود که در این انجمن مباحثی نظیر موسیقی، هنر و ... مورد بحث و مذاقه قرار می گیرد. (۱۳۹۳/۸/۲۳)

(۴۸) انتشار نشریه دوفصلنامه «سیره پژوهی اهل بیت (ع)»: دوفصلنامه علمی-پژوهشی سیره پژوهی اهل بیت (ع) با صاحب امتیازی پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی (وابسته به دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علمیه قم) از نیمه دوم سال ۱۳۹۴ با انگیزه شناسایی الگوی برتر و طراحی زیست متعالی در پرتو زندگی اهل بیت (ع) شکل گرفته تا با ژرف کاوی و پژوهش های روشمند، به تبادل یافته ها و عرضه دستاوردهای روزآمد پرداخته و گامی در مسیر پیشرفت و تمدن سازی بردارد. این مجله امید دارد با مطالعات بینارشته ای بتواند راه جدیدی را دنبال کند. رویکرد معرفی آن بزرگواران، تبیین سیره سیاسی، اجتماعی، فرهنگی و اخلاقی آنان و از همه مهم تر پاسخ گویی به پرسش ها یا شبهه های معطوف به سیره و سنت آنان، با همکاری و تلاش محققان توانمند و پردغدغه گامی در مسیر رفع ابهامات پیش رو می باشد.

(۴۹) انتشار نشریه ماهنامه «رسائل»: نشریات متنوعی در حوزه و یا توسط حوزویان منتشر می شود. مجله رسائل، با زیرعنوان «ماهنامه اندیشه حوزه علمیه عصر انقلاب اسلامی» بنا دارد از زاویه دید حوزویان به موضوعات مختلف بنگرد. موضوعاتی که در اجتماع، فرهنگ و سیاست، سپهر عمومی را درگیر کرده است و نیاز به واکاوی، واشکافی و بررسی و تحلیل دارند. از این جهت، سوبه رسائل، بررسی این مسائل از دید حوزویان است. بنای نگاه، معارف و داشته های فقهی و فلسفی است که طی سال ها انباشت شده و اکنون در قالب نظام های مختلف در قالب حاکمیتی دینی محقق شده اند. این نشریه از آبان ماه منتشر شد.

(۵۰) درگذشت آقای سید هادی خسروشاهی، پیشکسوت عرصه مطبوعات دینی: وی سفیر سابق ایران در واتیکان و رئیس نمایندگی جمهوری اسلامی ایران در مصر و از پیشکسوتان عرصه مطبوعات دینی بود که در هشتم اسفند بر اثر ابتلا به کوئید ۱۹ درگذشت. تیترو روزنامه اطلاعات ش ۲۷۵۱۳ مورخه ۱۳۹۸/۱۲/۱۰ با عنوان «استاد سید هادی خسروشاهی به رحمت ایزدی پیوست».

(۵۱) سامان دهی «معاونت فضای مجازی، هنر و رسانه»: در سال ۱۳۹۸ به منظور سازماندهی مجدد و تمرکز فعالیت ها و گسترش آن، مرکز فرهنگی و هنری و اداره کل تبلیغ نوین با یکدیگر ادغام و به «معاونت فضای مجازی، هنر و رسانه» ارتقا یافت.

(۵۲) فعالیت فعالان رسانه‌ای قم و مقابله با تحریف: در اواخر سال ۱۳۹۸، ۱۸۰ نفر از فعالان رسانه‌ای قم در نامه‌ای به سران قوای سه‌گانه از دولت و مجلس خواستند در رفع کمبودها و مشکلات لجستیکی مبارزه با کرونا در قم اقدامات لازم را انجام داده و از قوه قضائیه درخواست کردند در جهت جلوگیری از تشویش اذهان عمومی با افرادی که سعی در تخریب وجهه قم دارند، برخورد کرده و اجازه تحریف واقعیات را ندهد. (گروه سیاسی خبرگزاری رسا، ۲۸ اسفند ۱۳۹۸ - کد خبر: ۶۴۴۴۴۳)

(۵۳) افتتاح سایت رسمی خبرگزاری حوزه به زبان اردو: آیین افتتاح سایت رسمی خبرگزاری حوزه به زبان اردو به نشانی <https://ur.hawzahnews.com> با حضور آیت‌الله حسینی بوشهری دبیر شورای عالی حوزه‌های علمیه، حجت‌الاسلام مهدوی پور نماینده رهبر انقلاب در کشور هند و حجت‌الاسلام لطفی نیاسر مدیرکل صدا و سیما مرکز قم در انجمن‌های علمی حوزه برگزار شد. وزیر اقلیت‌های کشور هند و تعدادی از علما و شخصیت‌های برجسته دینی از کشورهای پاکستان و هند به این مراسم پیام‌های ویدئویی و مکتوب ارسال کردند که منتخبی از این پیام‌ها در مراسم پخش شد.

(۵۴) رونمایی از بخش بانوان سایت خبرگزاری حوزه: رونمایی از بخش بانوان سایت خبرگزاری حوزه با حضور معاون فرهنگی حوزه علمیه خواهران و معاون پژوهشی جامعه‌الزهرا (س) و مسئول رسانه و فضای مجازی حوزه علمیه امروز در قم رونمایی شد. در این مراسم پیام تصویری از بانوان فعال در عرصه رسانه در جهان اسلام از جمله مرضیه هاشمی، فرزند دبیر کل سابق حزب‌الله لبنان، عضو پارلمان ایالتی پاکستان و مدیر جامعه‌الزهرای هندوستان منتشر شد. در این رونمایی ریحانه حقانی، معاون پژوهشی جامعه‌الزهرای (س) و حجت‌الاسلام دکتر محمدرضا برته، مسئول رسانه و فضای مجازی حوزه علمیه، در تبیین جایگاه بانوان در انقلاب اسلامی و طعم تلخ تبعیض در طول تاریخ سخن گفتند.

(۵۵) انتشار فصلنامه علمی پژوهشی مطالعات تبلیغ دینی: اولین شماره از فصلنامه علمی پژوهشی «مطالعات تبلیغ دینی» در مرکز پژوهش‌های تبلیغی مجتمع آموزشی پژوهشی تبلیغ در فصل پائیز در دسترس اساتید، پژوهشگران و مبلغین گرامی قرار گرفت.

(۵۶) افتتاح سایت دبیرخانه یک‌صدمین سال بازتأسیس حوزه علمیه قم: حجت‌الاسلام والمسلمین احمد خزائی، رئیس موسسه مطالعات و پژوهش‌های سیاسی و دبیر همایش یک‌صدمین سال بازتأسیس حوزه علمیه قم، از راه‌اندازی سایت یک‌صدمین سال بازتأسیس حوزه علمیه قم خبر داد. به گفته حجت‌الاسلام خزائی این سایت با هدف اطلاع‌رسانی و تولید محتوای تاریخی، از ۱۹ دی ماه ۱۴۰۰ همزمان با سالگرد قیام ۱۹ دی قم آغاز به کار خواهد کرد. مهدی رمضانی دبیر اجرایی همایش یک‌صدمین سال بازتأسیس حوزه علمیه قم پیرامون اجزای سایت اطلاع‌رسانی دبیرخانه گفت: براساس معیارهای اصلی و طی جلسات متعدد با کارشناسان حوزه رسانه، ساختار اصلی سایت طراحی شد. اساساً ساختار این سایت نه صرفاً خبری است و نه صرفاً پژوهشی؛ بلکه با توجه به ماهیت دبیرخانه، کارکردی بینابینی خواهد داشت.

(۵۷) انتشار ماهنامه «سفیر امین»: به گزارش روابط عمومی «معاونت تبلیغ و امور فرهنگی حوزه‌های علمیه»، پس از انتشار ویژه‌نامه سفیر امین به مدت یک سال در ماهنامه «مبلغان»، اکنون اولین شماره از ماهنامه «سفیر امین» به صورت مستقل تدوین و در دسترس مبلغین گرامی و علاقمندان قرار گرفت. این ماهنامه، به همت معاون محترم تبلیغ و امور فرهنگی حوزه‌های علمیه و به قلم جمعی از نویسندگان در مرکز پژوهش‌های تبلیغی مجتمع آموزشی پژوهشی تبلیغ نگارش یافته است. ماهنامه حاضر با هدف دانش‌افزایی، مهارت‌بخشی و حمایت محتوایی از مبلغان، روحانیون و طلاب جوانی است که در عرصه تبلیغ دانش‌آموزی به هر نحوی خدمت می‌کنند که شامل چهار بخش اصلی، دانش‌افزایی، مهارت‌بخشی، بصیرت‌افزایی و ارائه محتوا است

منابع

۱. امام خمینی، روح‌الله (۱۳۸۹)، *صحیفه امام*، تهران: مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی.
۲. حبیب‌اللهی، (۱۳۸۴)، «جایگاه مطبوعات دینی در پایگاه‌های اسلامی»، *فصلنامه ره‌آورد نور*؛ بهار: ش ۱۰.
۳. دوانی، علی (۱۳۷۷)، *نهضت روحانیون ایران*، تهران: مرکز اسناد انقلاب اسلامی.
۴. سحابی، عزت‌الله (۱۳۸۶)، *نیم قرن خاطره و تجربه، خاطرات مهندس عزت‌الله سحابی*، ج اول، تهران: فرهنگ صبا.
۵. صدرهاشمی، محمد (۱۳۶۴)، *تاریخ جرائد و مجلات ایران*، تهران: کمال.
۶. فراهانی، حسن (۱۳۹۵)، *روز شمار تاریخ ایران*، تهران: مؤسسه مطالعات و پژوهش‌های سیاسی.
۷. کاشانی، سید ابوالقاسم؛ (۱۳۸۰)، *مجموعه‌ای از مکتوبات و سخنرانی‌های آیت‌الله کاشانی*، ج ۳.
۸. *مجله رادیو ایران*، ش ۲۰، اردی‌بهشت ۱۳۳۷.
۹. مرکز بررسی اسناد تاریخی (۱۳۸۰)، *مدرسه فیضیه به روایت اسناد ساواک*.
۱۰. مرکز بررسی اسناد تاریخی (۱۳۸۸)، *آیت‌الله مرعشی نجفی به روایت اسناد ساواک*.
۱۱. مسجدجامعی، احمد (۱۳۸۰)، *اسنادی از مطبوعات و احزاب دوره رضاشاه*.
۱۲. مسجدجامعی، احمد و موسوی، سیدحسین، و اسماعیلی، علی‌رضا، و خانیکی، هادی، تهران: طبع و نشر.
۱۳. مخزن روزنامه‌های اطلاعات، جمهوری اسلامی، و کیهان.